

**STRATEGIJA OPĆINE CENTAR IZ OBLASTI SPORTA
ZA PERIOD 2019 – 2022. GODINA**

Sarajevo, mart/ožujak 2019.

Sadržaj

UVOD	3
Zašto strategija iz oblasti sporta?	3
Strateški i zakonski okvir	5
Struktura dokumenta.....	8
SPORT I ZNAČAJ SPORTA	9
Osnovni pojmovi i definicije	9
Vrste sporta	10
ANALIZA STANJA	11
Općina Centar – osnovne karakteristike	11
Prostorne karakteristike	11
Klimatske karakteristike.....	11
Demografske karakteristike	12
Sport na području Općine Centar	13
Organizovanje sporta.....	13
Sportska infrastruktura	14
Finansiranje sporta	16
Stanje i problemi u strateškim prioritetima u oblasti sporta.....	18
Sport u sistemu odgoja i obrazovanja.....	18
Takmičarski sport	23
Sportska rekreacija	24
Aktivnost žena u sportu i rekreaciji	24
Sport osoba s invaliditetom	25
Sport i zdravstvena zaštita	26
Stručni kadrovi u sportu.....	26
Negativne pojave u sportu	27
Sport i turizam	28
ISTRAŽIVANJE O POTREBAMA GRAĐANA U OBLASTI SPORTA	29
Metodologija istraživanja.....	29
Rezultati istraživanja.....	30
Sociodemografski profil	31
Navike u oblasti sporta	32
Zadovoljstvo i ocjena kvalitete sportske infrastrukture.....	34
SWOT ANALIZA	39
VIZIJA, STRATEŠKI I PRIORITETNI CILJEVI.....	41
AKCIONI PLAN I MONITORING.....	44

UVOD

Zašto strategija iz oblasti sporta?

Aktuelne procjene očekivanog životnog vijeka stanovništva, Bosnu i Hercegovinu rangiraju na 61 poziciju od ukupno 200 rangiranih zemalja u svijetu. Studija i zdravstvenom stanju stanovništva i zdravstvenoj zaštiti u Federaciji BiH ukazuje da među faktorima rizika po zdravlje dominiraju nepravilna ishrana, nedovoljna fizička aktivnost, prekomjerna težina i pretilost, konzumiranje duhanskih proizvoda i alkohola, te stres. Važno je naglasiti da istraživanja Svjetske zdravstvene organizacije (SZO; World Health Organization - WHO) pokazuju da tjelesna/fizička neaktivnost predstavlja jedan od 4 ključna faktora rizika kada je riječ o hroničnim nezaraznim bolestima kao što su moždani udar, dijabetes i karcinom. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO), donoseći preporuke za zdrav život i, općenito, preporuke za održavanje zdravlja, tjelesnu aktivnost navodi kao imperativ zdravlja.

Pod pojmom tjelesna/fizička aktivnost podrazumijeva se bilo koji pokret izveden mišićnom kontrakcijom koja rezultira povećanjem metaboličke frekvencije preko dopuštenog energijskog utroška, odnosno dovodi organizam u stanje povećane potrošnje energije mišićnom aktivnošću. SZO preporučuje provođenje 30 minuta umjerene tjelesne aktivnosti dnevno kao minimalnu količinu potrebnu za očuvanje zdravlja i prevenciju bolesti za odrasle te 60 minuta dnevno za djecu i mlade. Prema istraživanju SZO, 23% odrasle populacije u svijetu ne zadovoljava ovaj definisani minimum fizičke aktivnosti. Dodatno, 81 % djece i mladih u svijetu spada u skupinu fizički neaktivne populacije. U cilju smanjenja tjelesne neaktivnosti, SZO je kreirala *Globalni akcijski plan o tjelesnoj aktivnosti 2018- 2030*, koji ima za cilj smanjenje tjelesne neaktivnosti među populacijom odraslih i mladih za 15% do 2030. godine. U svrhu postizanja navedenog općeg cilja SZO je kreirala set mjera i aktivnosti koji se odnose na sljedeća četiri područja: aktivna zajednica, aktivno okruženje, aktivni ljudi i aktivni sistemi.

U segmentu cilja koji se odnosi na afirmaciju tjelesne aktivnosti, *Globalni akcijski plan o tjelesnoj aktivnosti 2018 – 2030* navodi sljedeće strateške ciljeve na nacionalnom nivou: (a) razvijati i provoditi nacionalne smjernice za zdravlju usmjerene tjelesne aktivnosti; (b) provoditi školske programe u skladu s inicijativom SZO za zdravlje školske djece i mladih; (c) osigurati da fizička okolina podržava sigurni aktivni transport; i d) stvoriti prostor za rekreacijske aktivnosti. U skladu s postavljenim strateškim ciljevima, od svih zajednica se očekuje da djeluju u sljedećim prioritetnim područjima:

- osigurati da hodanje, biciklizam i drugi oblici tjelesne aktivnosti budu dostupni i sigurni za sve;
- izraditi prometnu politiku koja promovira aktivne i sigurne načine transporta do škola i radnih mjesta, kao i povratak kući, kao što su hodanje ili biciklizam;
- poboljšati sport i rekreaciju odgovarajućim sadržajima;
- povećati broj raspoloživih sigurnih prostora za aktivnu igru.

Uvažavajući mnogobrojne pozitivne efekte bavljenja sportom i tjelesnim vježbanjem na zdravlje i kvalitet života, Općina Centar Sarajevo je prepoznala potrebu za izradom strateškog dokumenta kojim bi se neposredno uredila različita pitanja vezana za ostvarivanje javnog interesa u oblasti sporta. Dokument Strategija Općine Centar iz oblasti sporta za period 2019 – 2022. godina (u daljem

tekstu Strategija) predstavlja stratešku platformu za djelovanje interesnih grupa u oblasti sporta. Temeljeni cilj strategije jeste poticanje novih razvojnih projekata iz oblasti sporta te postizanje efikasnosti u planiranju i realizaciji programa javnog interesa u sportu na području Općine Centar.

U skladu s navedenim općim ciljem, posebni ciljevi Strategije su:

- osigurati jasan koncept razvoja sporta na području Općine Centar u periodu od 2019. do 2022. godine;
- prepoznati razvojne programe i projekte kojima će se potaknuti i intenzivirati realizacija javnog interesa u oblasti sporta na području Općine Centar;
- definisati strateške i prioritetne ciljeve razvoja sporta na području Općine Centar za period 2019 – 2022. godina.

Strategija se zasniva na principima Savjeta Europe prema kojima lokalna zajednica treba da daje prioritet promociji sporta za sve i sportskim aktivnostima svih grupacija stanovništva. U nastavku je data lista temeljnih principa Savjeta Europe koji predstavljaju vodilju izrade i implementacije ovog strateškog dokumenta:

1. svi stanovnici imaju pravo da učestvuju u sportu i rekreaciji;
2. sportski kapaciteti trebaju biti sigurni i dobro isplanirani;
3. sportski objekti trebaju da budu dostupni svima, a naknade za korištenje tih objekata trebaju biti primjerene kupovnoj moći stanovništva;
4. svi stanovnici imaju pravo da razvijaju vlastite sposobnosti sportskim aktivnostima koje odgovaraju njihovim individualnim mogućnostima;
5. finansiranje sporta, kao javnog dobra, u najvećoj mjeri je odgovornost lokalnih vlasti;
6. korisnici trebaju, u principu, da učestvuju u plaćanju dijela troškova za korištenje sportskih kapaciteta;
7. treba podržati i unaprijediti učešće stanovništva i nevladinih organizacija iz oblasti sporta kao i stvaranje koordinacionih struktura;
8. sport je po svojoj prirodi multidisciplinarnog karaktera te planiranja o razvoju sporta treba biti uključena i u planiranje drugih oblasti kao što su obrazovanje, zdravstvo i socijalna zaštita;
9. efikasna politika sporta može da bude određena i implementirana samo saradnjom javnog i privatnog sektora, koji su direktno ili indirektno uključeni u sport, dobrovoljno ili obavezno;
10. lokalne vlasti trebaju da ostvaruju trajnu i efikasnu saradnju između javnih i nevladinih organizacija u oblasti sporta.

Metodološki pristup izradi Strategije zasniva se na sljedećim principima:

- Multidisciplinarnost: sagledavajući sport kao multidisciplinarnu pojavu u procesu izrade Strategije uključeni su pojedinci i timovi iz različitih područja (sport, obrazovanje, zdravstvo, mediji, sigurnost, i sl.);
- Uključivanje interesnih grupa: razvoj sporta potrebno je uskladiti s interesima svih zainteresiranih strana.

Metodologija izrade Strategije je podrazumijevala fazni pristup te je uključivala sljedeće faze: inicijalna faza, kabinetsko (desk) istraživanje, radionice, istraživanje navika i potreba građana Općine Centar u oblasti sporta.

Inicijalna faza. Proces izrade Strategije je započeo s donošenjem Odluke o imenovanju članova Koordinacionog tijela i radnih grupa za izradu Strategije. Pored Koordinacioni tijela (predsjednik, zamjenik predsjednika, i 12 članova) formirano je 10 radnih grupa i to:

- Grupa za propise iz oblasti sporta
- Grupa za analizu stanja sportske infrastrukture
- Grupa za analizu uslova rada i razvoja sportskih organizacija
- Grupa za inkluziju u sportu
- Grupa za analizu stanja učešća građana u sportskim aktivnostima
- Grupa za zdravlje sportista
- Grupa za unapređenje rada u sportu
- Grupa za analizu učešća žena u sportu
- Grupa mediji i sport
- Grupa za SWOT analizu strateških i prioritetnih ciljeva te akcionog plana

Lista članova Koordinacionog tijela i radnih grupa data je u Prilogu 1.

Kabinetsko ('desk') istraživanje. Tokom izrade Strategije proveden je niz 'desk' istraživanja koja su uključila analizu većeg broja različitih sekundarnih izvora informacija poput stručne literature, statističkih izvora podataka, internetske portale, baze podataka i slično.

Radionice. Tokom procesa izrade Strategije održan je 1 inicijalni sastanak sa svim članovima radnih grupa, 1 sastanak s predsjednicima radnih grupa te ukupno 10 radionica/sastanaka s članovima radnih grupa. Teme koje su bile obuhvaćene na radionicama bile su: 1) Analiza stanja i SWOT analiza; te 2) Vizija i ciljevi razvoja sporta.

Istraživanje navika i potreba građana Općine Centar u oblasti sporta putem anketiranja. U cilju prikupljanja primarnih podataka o navikama i potrebama građana Općine Centar u oblasti sporta provedeno je istraživanje metodom anketiranja (online anketa i anketa na terenu) građana Općine Centar (n = 622). Mjerni instrument – anketni upitnik koji je korišten u istraživanju pripremili su profesori Fakulteta za sport i tjelesni odgoj (FASTO) Univerziteta u Sarajevu.

Strateški i zakonski okvir

Osnovni dokumenti korišteni kao uporišta u procesu izrade Strategije su:

- Bijela knjiga o sportu (eng. *White paper on sport*, Europska komisija, 2007). Strateški dokument koji sadrži strateške smjernice za razvoj sporta u EU. Bijela knjiga o sportu predlaže i konkretne korake sadržane u Akcionom planu koji obuhvata društvene i ekonomske aspekte sporta poput efekta na zdravlje, obrazovanje, volontiranje, vanjske odnose i finansiranje sporta. U Akcionom planu razvijene su smjernice za tjelesnu aktivnost,

koordinirani europski pristup borbi protiv dopinga, aktivnu afirmaciju sporta u školama, objavu studija o volontiranju u sportu, poboljšanju prevencije nasilnih incidenata na sportskim takmičenjima.

- Europska povelja o sportu (eng. European sports charter, Vijeće Europe 1992, 2001). Ovim dokumentom propisana je obaveza zemalja potpisnica za poduzimanje odgovarajućih mjera koje će svim građanima omogućiti bavljenje sportom, te dodatnih mjera koje će posebno mladima koji iskazuju sposobnost ili osobama s invaliditetom, omogućiti korištenje prava na bavljenje sportom. Ovom poveljom također su definisana područja djelovanja kao što su unapređenje sportske djelatnosti kroz osiguranje odgovarajućih ustanova, različitih programa te stručnih instruktora, voditelja ili animatora, pružanju pomoći i podrške sportistima u saradnji sa medicinskim i sportskim naukama te unaprjeđenje treniranja na naučnim temeljima;
- Strategija razvoja sporta Bosne i Hercegovine (Ministarstvo civilnih poslova BiH, 2010). Strateški dokument koji daje strateške smjernice i plan djelovanja za razvoj sporta u BiH za razdoblje 2010 – 2014. godina, u cilju prosperitetnog razvoja sporta, sportskih aktivnosti i sportske infrastrukture u BiH.
- Strategija razvoja Općine Centar Sarajevo za period 2016 – 2022 godina. Strateški dokument koji predstavlja alat za dugoročno planiranje razvoja Općine Centar u tri ključne oblasti: (a) ekonomski razvoj; (b) socijalni razvoj i (c) zaštita okoliša, urbani razvoj i komunalna infrastruktura.

U okviru Strategije razvoja Općine Centar Sarajevo 2016 – 2022. godina, sport je obrađen u okviru drugog strateškog cilja Socijalni razvoj te razvoj sporta uključuje 4 prioriteta ciljeva:

1. Povećanje broja građana koji se redovno bave rekreativnim ili takmičarskim sportskim aktivnostima;
2. Širenje školskog sporta kao integralnog dijela odgojno obrazovnog procesa
3. Obezbeđenje održivosti finansiranja sportskih aktivnosti i sportskih objekata
4. Razvoj i održivost JU „Centar za sport i rekreaciju“

Strategijom razvoja Općine Centar za period 2016 – 2022. godina predviđene su mjere i aktivnosti kojima se definirani prioritetni ciljevi ostvarili. Prioritetni cilj 1 *Povećanje broja građana koji se redovno bave rekreativnim ili takmičarskim sportskim aktivnostima* obuhvata tri mjere: razvoj svijesti građana o značaju sporta i njegovim vrijednostima, ulaganja u sportsku infrastrukturu/ravnomjerno po MZ Općine Centar te uvođenje sistema upravljanja sportskih aktivnostima na sportskim plohama. Prioritetni cilj 2 naglasak stavlja na razvoj školskog sporta i to kroz unapređenje školske sportske infrastrukture (sale, igrališta, dvorišta, terene, opremu) te podršku sportskim programima u predškolskim i školskim ustanovama. Prioritetni cilj 3 usmjeren je na osiguranje održivosti finansiranja sportskih aktivnosti i sportskih objekata i to kroz finansijsku podršku sportskim udruženjima i ustanovama iz budžeta Općine. Prioritetni cilj 4 obuhvata set mjera kojima se osigurava održivost djelovanja JU „Centar za sport i rekreaciju“, uključujući finansijsku podršku aktivnostima JU „Centar za sport i rekreaciju“ te ulaganja u rekonstrukciju i modernizaciju sportskih objekata kojima upravlja ova ustanova.

Također, prilikom izrade Strategije analizirani su i sljedeći zakonski i podzakonski akti:

- Zakon o sportu Bosne i Hercegovine, („Službeni glasnik BiH" broj 27/08; 102/09; 66/16)

- Zakon o udruženjima i fondacijama BiH („Službeni glasnik“ BiH, 94/16) i Zakon o udruženjima i fondacijama FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br.45/02) su relevantni za oblast sporta sa stanovišta osnivanja, regulisanja, funkcionisanja i pravnog statusa organizacija u oblasti sporta.
- Pravilnik o vođenju registra pravnih i fizičkih lica u oblasti sporta na nivou BiH („Službeni glasnik BiH" broj 90/17)
- Pravilnik o kategorizaciji sportista na nivou BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 52/16 i 87/16)
- Zakon o principima lokalne samouprave Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 49/06; 51/09)
- Zakon o sportu Kantona Sarajevo („Službene novine KS“, broj 45/12)
- Pravilnik o bližim uslovima za organizovanje sportskih priredbi na području Kantona Sarajevo („Sl. novine KS“, br. 23/03);
- Pravilnik o kategorizaciji sportista prema ostvarenim rezultatima („Službene novine KS“, br.23/03);
- Pravilnik o bližim uslovima stručne spreme stručnog kadra u sportu („Službene novine KS“, br. 23/03);
- Pravilnik o kategorizaciji i namjeni sportskih objekata na području Kantona Sarajevo („Sl. novine KS“, br.23/03);
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja matičnih evidencija u sportu na području Kantona Sarajevo („Sl. novine KS“, br. 23/03);
- Pravilnik o kriterijima za podršku finansiranju javnog interesa u sportu Kantona Sarajevo („Sl. novine KS“, br. 23/03);
- Pravilnik o zdravstvenom nadzoru sportista na području Kantona Sarajevo („Sl. novine KS“, br. 27/03).

Zakonom o principima lokalne samouprave FBiH, prema Članu 8 općina, kao jedinica lokalne samouprave:

- osniva, upravlja, unapređuje i finansira ustanove i izgradnju objekata za zadovoljavanje potreba stanovništva u oblasti kulture i sporta;
- ocjenjuju rad ustanova i kvalitet usluga u djelatnosti kulture i sporta, te osiguravaju finansijska sredstva za unapređenje njihovog rada i kvalitet usluga u skladu sa potrebama stanovništva i mogućnostima jedinice lokalne samouprave;

Zakonom o sportu u BiH i Zakonom o sportu KS jasno su definisana prava i obaveze subjekata u oblasti sporta, definisan javni interes sporta na državnom, entitetskom i lokalnom nivou, razrađena su prava i obaveze sportista i sportskih stručnjaka, zdravstvena zaštita u sportu i antidoping kontrola, suzbijanje nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, finansiranje sporta, i sl. Zakonom o sportu BiH predviđa se strateško planiranje razvoja sporta kako na državnom tako i na lokalnom nivou, a u cilju kontinuiranog planiranja i unapređenja razvoja sporta. Prema Zakonu o sportu BiH, jedinice lokalne samouprave, a samim tim i Općina Centar, obavezne su da donesu programe razvoja sporta na svojoj teritoriji, a čijom bi se realizacijom ostvario javni interes i ciljevi u oblasti sporta.

Općina Centar je 2002. godine donijela Odluku o načinu ostvarivanja javnog interesa Općine Centar Sarajevo u oblasti sporta („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 11/02) Članom 2. Ove Odluke javni interes Općine u oblasti sporta je:

- izgradnja, obnova i održavanje sportskih objekata od značaja za Općinu;
- organizovani sport za sve, posebno u funkciji zdravlja građana i kao preventiva devijantnom ponašanju;
- razvojni sport sa opredjeljenjem na masovnost;
- efikasnije korištenje prostornih vrijednosti teritorije Općine, te njihove ekonomske valorizacije kroz sport i rekreaciju;
- sportski odgoj i obrazovanje u predškolskim ustanovama i osnovnim školama uključujući i organizaciju takmičenja;
- stvaranje uslova za besplatno korištenje sportskih objekata za učenike, studente i mlade do 25 godina starosti;
- evidencija za područje općine.

Članom 12 navedene Odluke predviđeni su i načini finansiranja projekata koji su u funkciji ostvarivanja javnog interesa Općine u oblasti sport: planiranjem budžetskih sredstava Općina će materijalno-tehnički i finansijski podržavati sportske organizacije, predškolske ustanove i osnovne škole na realizaciji projekata koji su u funkciji ostvarivanja javnog interesa Općine u oblasti sporta.

Struktura dokumenta

Strukturu dokumenta čini šest međusobno povezanih cjelina:

- Sport i značaj sporta
- Analiza stanja
- Istraživanje potreba građana iz oblasti sporta
- SWOT analiza
- Vizija, strateški i prioritetni ciljevi
- Akcioni plan i monitoring

SPORT I ZNAČAJ SPORTA

Osnovni pojmovi i definicije

U ovom strateškom dokumentu koristi se definicija sporta Vijeća Europe prema kojoj sport podrazumijeva „sve oblike tjelesne aktivnosti koji, kroz neorganizirano ili organizirano učestvovanje, imaju za cilj izražavanje ili poboljšanje tjelesne spremnosti i mentalnog blagostanja, stvaranje društvenih odnosa i postizanje rezultata u takmičenjima na svim nivoima“ (European Sport Charter/Europska sportska povelja, 1992).

Ovako široko shvatanje sporta izlazi izvan okvira tradicionalnoga poimanja sporta kao takmičarske aktivnosti kojoj je cilj ostvarivanje sportskog rezultata i obuhvata sve forme tjelesnog vježbanja - od rekreacijskog vježbanja građana, koje može biti individualno (npr. duge šetnje ili vožnja biciklom), preko organiziranih i vođenih aktivnosti (npr. vježbanje različitih vrsta aerobika ili vježbanje u fitness centrima), preko školskog sporta, sporta osoba s invaliditetom, takmičarskog sporta do visokokvalitetnoga sporta koji ostvaruje vrhunske sportske rezultate na svjetskom nivou.

Društvena uloga sporta je višestruka i uključuje sljedeće funkcije:

- **Zdravstvena uloga:** sport kratkoročno i dugoročno povećava nivo psiho-fizičkog zdravlja članova zajednice te time poboljšava kvalitet života građana. Sport može imati i značajnu ulogu u prevenciju i tretiranju pretilosti te drugih zdravstvenih problema.
- **Odgojno-obrazovna uloga:** sport na brojne načine može pomoći u odgoju i obrazovanje djece, mladih i odraslih. Rezolucija Evropskog parlamenta o razvoju i sportu (Resolution on Development and Sport) ukazuje na značajne obrazovne i socijalne funkcije sporta odnosno njegovu ulogu u promociji društvenih vrijednosti kao što su timski duh, fer takmičenje, saradnja, tolerancija i solidarnost.
- **Socijalna (društvena) uloga:** sport je jedno od najmasovnijih područje dobrovoljnih aktivnosti te plodno tlo za socijalno uključivanje/inkluziju, jer uključuje sve građane bez obzira na spol, dob, posebne potrebe, društveni ili ekonomski status. Učešće što većeg broja ljudi u sportu i rekreaciji doprinosi stvaranju socijalnog kapitala, povećava društvena uključenost i smanjuje socijalnu distancu, odnosno povećava socijalnu koheziju zajednice te prevenira i suzbija antisocijalno ponašanje.
- **Kulturna uloga:** redovno bavljenje sportsko-rekreacijskim aktivnostima predstavlja važan faktor kvaliteta života stanovništva u nekoj zajednici. Sport pomaže u kreiranju identiteta i zbližavanju ljudi.
- **Ekonomska uloga:** sport i sa sportom povezane privredne aktivnosti, poput sportske industrije, imaju znatan i rastući značaj na razvoj ekonomije određene zajednice. Ovo potvrđuje i Europska komisija koja navodi kako je sport „dinamičan i brzo rastući sektor sa podcijenjenim makroekonomskim efektima“ te može poslužiti kao sredstvo za lokalni i regionalni razvoj (kroz brendiranje neke zajednice), urbanu regeneraciju te ruralni razvoj (European Commission, 2007). Također, sport povećava i efikasnost pojedinaca u privatnoj, profesionalnoj i društvenoj sferi života. Dodatno, razvoj sporta doprinosi obogaćivanju sportskih objekata i sadržaja, a kojima se povećava turistički potencijal te ekonomska aktivnost zajednice.

Vrste sporta

Vrhunski sport. Sport se u najužem smislu vezuje za takmičarske aktivnosti usmjerene na postizanje što boljih rezultata. U odnosu na dostignuti kvalitet, razlikuju se dva nivoa takmičarskog sporta: vrhunski sport i amaterski (kvalitetni) sport. Osnova za definisanje vrhunskog i amaterskog sporta dana je u Zakonu o sportu BiH i Zakonu o sportu KS. U Zakonu o sportu KS (Član 5) vrhunski sport se odnosi na pripremu i takmičenje pojedinaca i ekipa koji su na najvećim međunarodnim takmičenjima ostvarili vrhunski rezultat. Dakle, za vrhunski sport su karakteristične aktivnosti u kojima se ostvaruju vrhunski sportski rezultati u skladu s utvrđenim normama i standardima Međunarodnog olimpijskog komiteta i međunarodnih sportskih asocijacija. Status vrhunskog sportiste mogu imati samo oni sportisti i sportske grane koji postižu vrhunske rezultate na međunarodnom nivou. Amaterski sport obuhvata aktivnosti u okviru kojih se postižu zapaženi sportski rezultati na lokalnom ili višem nivou organizovanja takmičenja, ali koji ne spadaju u kategoriju vrhunskih rezultata. U ovoj Strategiji, vrhunski i amaterski (kvalitetni) sport se definira u kontekstu takmičarskog sporta.

Školski sport. Po mnogo čemu školski sport ima karakteristike sporta za sve (učenike). Pri tome se relacije sporta za sve sa vrhunskim sportom često tumače teorijom dvostruke piramide: masovnost i veliki obuhvat sporta za sve daju osnovu za vrhunske pojedince i obrnuto vrhunski sportisti predstavljaju uzore (modele) za pojedince koji se uključuju u sport. Što je šira osnova piramide odnosno što se više pojedinaca bavi sportom, veća je vjerovatnoća da pojedinci dostignu vrh u takmičarskom bavljenju sportom. Međunarodna školska sportska federacija (International School Sport Federation - ISF) definiše školski sport kao bilo kakvu sportsku aktivnost koja se odvija u školama i koja je organizovana i odobrena od školskih vlasti (International School Sport Federation, ISF, 2006). Pored toga, ISF kao ciljeve školskog sporta navodi tjelesni, intelektualni, moralni, socijalni i kulturni razvoj svih učenika pod uslovom da sve organizovane sportske aktivnosti poštuju odgojne i obrazovne ciljeve. Bavljenje sportom postaje najvažniji faktor zdravog načina življenja, odnosno zdravog i cjelokupnog razvoja svake osobe, što je posebno istaknuto kod mladih osoba. Prema tome, uloga školskog sporta - zadovoljavanje nekih od osnovnih ljudskih potreba putem sporta unutar odgojno obrazovnog sistema, izuzetno je velika.

Rekreativni sport (sport za sve). Prema odredbama Zakona o sportu KS, sportska rekreacija obuhvata organizovanje sportskih aktivnosti s ciljem unapređenja zdravlja ili rekreacije djece, mladih, odraslih i osoba s invaliditetom. Ovo karakteristično područje sporta, namijenjeno najširim dijelovima stanovništva i oslobođeno starosnih/dobnih ograničenja, u praksi se često označava terminima kao što su rekreacija, rekreativni sport, sport za sve i sl. Sportska rekreacija usmjerena je na zadovoljenje osnovnih ljudskih potreba i interesa kroz bogatstvo raznovrsnih, svima dostupnih, sportsko-rekreativnih sadržaja, koji su usklađeni sa nivoom sposobnosti, zdravstvenog stanja te dobnim karakteristikama pojedinca.

ANALIZA STANJA

Općina Centar – osnovne karakteristike

Prostorne karakteristike

Općina Centar je jedna od devet općina Kantona Sarajevo sa površinom od 32,9 km² i ukupnom dužinom granice od 43,3 km. U Kantonu Sarajevo graniči na istoku sa općinom Stari grad, na zapadu sa općinama Novo Sarajevo i Vogošćom, na sjeveru jednim manjim dijelom sa općinom Ilijaš. Na jugu graniči sa Republikom Srpskom.

Kompletno područje Kantona Sarajevo pokriveno je razvojnom planskom dokumentacijom. Prostorni plan Kantona Sarajevo za period od 2003. do 2023. godine, usvojenim 2006. godine („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 26/06), u okviru koga je obrađeno i kompletno područje općine Centar.

Tabela 1. Namjena površina u Općini Centar

Namjena zemljišta	Površina	
	ha	%
Građevinsko zemljište ukupno	13 73,93	41,7
- Stanovanje	752,93	22,9
- Privreda	9,04	0,3
- Društvena infrastruktura	158,74	4,8
- Zaštitno zelenilo	136,49	4,1
- Sport i rekreacija	116,69	3,5
- Specijalna namjena	10,09	0,3
- Komunalni objekti	26,99	0,8
- Vodotoci	5,96	0,2
- Saobraćajna infrastruktura	160,00	4,9
Poljoprivredno zemljište	954,61	29,0
Šumske i šumska zemljišta	890,74	27,0
Vodozaštitne zone (I i II)	70,19	2,1
Ukupno	3.292,47	100,0

Izvor: Strategija razvoja Općine Centar Sarajevo za period 2016 – 2022 godina

U ukupnoj strukturi površina Općine Centar za građevinsko zemljište planirano je 41,87% od ukupne površine teritorije Općine Centar. Površine predviđene sa sport i rekreaciju zauzimaju 3,5% ukupnog građevinskog zemljišta.

Klimatske karakteristike

Prostor Općine Centar karakterišu dva klimatska tipa. Do 600 m nadmorske visine zastupljena je kontinentalna klima, dok se iznad te visine izdvaja kontinentalno-planinski tip klime. Grad Sarajevo je smješten u uskoj kotlini rijeke Miljacke, što mu daje posebne klimatske karakteristike, koje se često

značajno razlikuju od klime šireg prostora. Zbog vertikalne razuđenosti reljefa u Sarajevu se mogu izdvojiti padinski i kotlinski dio grada što dovodi do modifikacije klime i pojave mikroklimе pojedinih dijelova grada. Ovakav morfološki sklop terena uzrokuje smanjen intenzitet i učestalost vjetrova, a samim tim i na prirodnu ventilaciju, stvaranje jezera hladnog zraka, inverziju temperature, pojavu toplotnog otoka u užem dijelu grada i pojavu lokalnih vjetrova. Srednja godišnja vrijednost temperature zraka u Sarajevu (na Bjelavama 630 m) iznosi +9,50C. Najhladniji mjesec je januar sa srednjom temperaturom od –1,40C, a najtopliji je juli sa srednjom temperaturom od +19,60C. Srednja godišnja temperatura u nekim dijelovima grada se povećava zbog uticaja toplotnog otoka tako da se kreće i do 10,50C (Koševo, Stari grad, Kovači). Prosječna vrijednost relativne vlažnosti iznosi 72%, a najveć i prosjek srednjih mjesečnih vrijednosti imaju mjeseci decembar (82%) i januar (81%), dok su najmanje prosječne vrijednosti u aprilu i avgustu (65%). Raspodjela zračnih strujanja je u velikoj mjeri uvjetovana reljefom tako da u Sarajevu preovladavaju istočni (17,8%) i zapadni (14,6%) vjetrovi, što je svakako u vezi sa otvorenošću sarajevske kotline u smjeru istok-zapad. Vrlo jaki vjetrovi su rijetka pojava, a prosječna brzina vjetra iznosi 2,8 m/sec.

Demografske karakteristike

Prema podacima Općine Centar, na području Općine živi 55 181 stanovnika. Treba napomenuti da na području Općine postoji značajna razlika između broja muškaraca i žena (4.433 žena više od muškaraca). Prema dostupnim podacima o starosnoj strukturi, na području Općine dominira dobna skupina od 30 do 49 godina (27,1%) i dobna skupina od 50 do 64 godine (23,1%). Treba istaknuti da mladi (15 – 29 godina) čine 18,4% stanovnika Općine, a djeca dobi do 14 godina predstavljaju 13,4% stanovništva. Dio stanovnika treće dobi, u koje spadaju stanovnici stariji od 65 godina, čine 18% ukupne populacije Općine.

Tabela 2. Stanovništvo na području Općine Centar

STAROSNA GRUPA	MUŠKARCI	ŽENE	UKUPNO
0-4	1.308	1.280	2.588
5-9	1.271	1.161	2.432
10-14	1.222	1.170	2.392
15-19	1.568	1.590	3.158
20-24	1.485	1.500	2.985
25-29	1.905	2.090	3.995
30-34	1.946	2.176	4.122
35-39	1.775	1.955	3.730
40-44	1.552	1.877	3.429
45-49	1.718	1.957	3.675
50-54	1.842	2.269	4.111
55-59	2.033	2.506	4.539
60-64	1.772	2.325	4.097
65-69	1.210	1.695	2.905
70-74	1.045	1.527	2.572
75-79	919	1.363	2.282
80-84	512	887	1.399
85+	286	484	770
UKUPNO	55.181		

PUNOLJETNO STANOVNIŠTVO	20.612	25.255	45.867
PROSJEČNA STAROST	40,44	43,69	42,20

Izvor: Općina Centar

Udio punoljetnih stanovnika u ukupnoj populaciji Općine iznosi 83,1%, a prosječna starost stanovništva je oko 42 godine.

Sport na području Općine Centar

Organizovanje sporta

Sistem organizacije sporta na području Općine Centar implementira se preko sportskih društava, sportskih saveza i organizacije za podršku sportu (javne ustanove i institucije u oblasti sporta). Učesnici u sistemu organizacije sporta su:

- sportske organizacije (sportski klub, sportsko društvo i udruženje sportskih klubova u pojedinim sportovima - sportski savez)
- javne ustanove iz oblasti a) sporta, b) predškolskog obrazovanja (vrtići), c) osnovnog i srednjeg obrazovanja (osnovne i srednje škole), d) visokog obrazovanja (visokoškolske ustanove iz oblasti sporta), i
- privredna društva iz oblasti sporta

Prema Zakonu o sportu KS, sport je definisan kao kategorija od javnog interesa i uglavnom se finansira iz Budžeta Kantona, Grada odnosno Općine.

Općina Centar je osnivač JU „Centra za sport i rekreaciju“ koji svojim djelovanjem doprinose zadovoljavanju javnog interesa iz oblasti sporta. JU „Centar za sport i rekreaciju“ upravlja sa tri kapitalna sportska objekta u Sarajevu: Stadion Asim Ferhatović Hase, sportski objekat FIS, i teniski centar Koševo. Pored JU „Centar za sportu i rekreaciju“, Općina Centar uspostavila je uspješnu dugogodišnju saradnju s predstavnicima javnog i nevladinog sektora u oblasti sporta. Osnovne interesne grupe Općine Centar u oblasti sporta predstavljene su u tabeli 1.

Tabela 3. Osnovne interesne grupe Općine u oblasti sporta

Interesne grupe	Opis
Fizičke osobe u sportu i rekreaciji	Sportaši odnosno osobe koje se aktivno bave sportom i rekreacijom; Roditelj maloljetnih osoba koje se aktivno bave sportom i rekreacijom; Stručno osoblje (treneri, instruktori, suci) Ostali kadrovi u sportu
Pravne osobe u sportu i rekreaciji	Sportska udruženja; ali i udruženja čija primarna aktivnost nije sport, ali se jednim dijelom bave i sportsko-rekreacijskim aktivnostima; Ostale pravne osobe koje se bave organizacijom, provođenjem i podrškom sportsko-rekreacijskim sadržajima (npr. JU „Centar za sport i rekreaciju“ Ostale pravne osobe koje organiziraju sportsko-rekreacijske sadržaje; Sponzori
Sportski savezi	Nogometni savez BiH, Judo savez BiH, Košarkaški savez BiH, Karate savez BiH, Odbojkaški savez BiH, Sportski savez KS, i sl.

Javne institucije	Javne institucije koje su uključene ili utiču/mogu uticati na područje sporta i rekreacije: Grad Sarajevo (Služba za obrazovanje, kulturu, sport i mlade); Ministarstvo kulture i sporta KS, odgojno-obrazovne institucije (vrtići, osnovne i srednje škole, visokoškolske ustanove); zdravstvene institucije (Dom zdravlja, zdravstveno osoblje, JUKS Zavod za zdravstvenu zaštitu studenata Univerziteta u Sarajevu), i sl.
Javnost	Zainteresovana javnost, šira javnost, mediji

Aktuelno stanje u segmentu organizacije sporta na području Općine Centar je zadovoljavajuće, ali nedostaje razvoja komponenta i adekvatan sistem upravljanja. Uslijed nedostatka sistemskog rješenja organizacije i finansiranja sporta, od jedinica lokalne samouprave odnosno općina se očekuje da (su)finansiraju sve segmente sporta (takmičarski, školski i rekreativni). Sportske aktivnosti na području Općine pretežito organiziraju i provode nevladine organizacije, koje se često susreću s problemima vezanim za finansijsku održivost organizacije. Iako sportske organizacije ostvaruju određene prihode od članarina, donacija, sponzorstva, veoma često je to nedovoljno za realizaciju željenog obima aktivnosti.

Sportska infrastruktura

Osnovni uslov za provođenje sportskih aktivnosti je postojanje sportskih objekata, sa neophodnom pratećom sportskom opremom, u zavisnosti od sportske discipline (grane). Sportski objekti mogu biti zatvoreni i otvoreni i u odnosu na namjenu mogu se koristiti za treniranje, trčanje, rekreaciju i sl.. Analiza stanja infrastrukture u sportu na području Općine Centar je najviše zasnovana na objektivnom i iskustvenom prikazu postojećeg stanja, te na uočenim nedostacima aktuelne prakse u oblasti upravljanja i korištenja objekata. Područje sportskih objekata veoma je važan segment u razvoju sporta i rekreacije građana te se planiranju i projektiranju, a naročito izgradnji sportske infrastrukture, treba posvetiti posebna pažnja. Pregled značajnih sportskih objekata na području Općine Centar dat je u Tabeli 2, a u tabelama 3 i 4 pregled sportskih objekata kojima upravlja JU „Centar za sport i rekreaciju“ te sportskih ploha po pojedinim mjesnim zajednicama Općine Centar.

Tabela 4. Značajni sportski objekti na području Općine Centar

Naziv sportskog objekta	Adresa	Pravo upravljanja i korištenja
Stadion "Asim Ferhatović Hase" sa atletskom stazom	Patriotske lige 35	JU "Centar za sport i rekreaciju"
Pomoćni nogometni tereni (dva)	Patriotske lige 35	JU "Centar za sport i rekreaciju"
Tenis tereni (pet)	Patriotske lige 35	JU "Centar za sport i rekreaciju"
Tenis tereni (četiri)	Patriotske lige bb	Atletski klub "Sarajevo"
Atletski poligon	Patriotske lige bb	Atletski klub "Sarajevo"
FIS sa igralištem	Mis Irbina 10	JU "Centar za sport i rekreaciju"
Centar "Skenderija"	Terezija bb	JU "Centar Skenderija"
ZOI 84 "Zetra"	Alipašina bb	Centar "Zetra"
Golf teren	Slatina bb	-
Fakultet sporta i tjelesnog odgoja	Ulica Patriotske lige 41 Sarajevo	Fakultet sporta i tjelesnog odgoja

Izvor: Općina Centar

Tabela 5. Pregled sportskih objekata kojima upravlja JU „Centar za sport i rekreaciju“

Naziv sportskog objekta	Namjena	Korisna površina objekta (m ²)	Korisna površina terena (m ²)	Broj sjedišta
Stadion "Koševo"	Nogomet Atletika	16.339,00	8.103,00	35.400
Pomoćni nogometni tereni	Nogomet	17.992,28	14.965,00	960
Teren broj 1	Nogomet	10.192,80	7.665,00	960
Teren broj 2	Nogomet	7.800,00	7.300,00	-
Teniski tereni	Tenis	6.625,10	3.908,72	-
Teniski teren 1	Tenis	4.934,30	806,98	-
Teniski teren 2	Tenis		806,98	-
Teniski teren 3	Tenis		806,98	-
Teniski teren 4	Tenis		806,98	-
Teniski teren 5	Tenis		1.690,80	680,80
"FIS" (sa upravom)	Mali nogomet, košarka, odbojka rukomet, borilački sportovi, gimnastika, rekreacija	3.563,50	1.690,64	150
Sala 1 (univerzalna sala)	Odbojka, košarka borilački sportovi, rekreacija	354,50	354,50	-
Sala 2 (gimnastička sala)	Gimnastika, rekreacija	460,44	455,14	-
Sala 3 (sala za borilačke sportove)	Borilački sportovi, rekreacija	113,60	81,00	-
Igralište-umjetna trava	mali nogomet,	1.482,96	800,00	150

Izvor: Općina Centar

Tabela 6. Pregled sportskih ploha po mjesnim zajednicama

Mjesna zajednica	Mikrolokacija	Namjena
"BARDAKČIJE"	Kod škole "Alija Nametak" "Zaima Šarca" broj 11	košarka basket.
	Kod škole „Alija Nametak“, Zaima Šarca 11	basket
	Kod škole „Alija Nametak“, Zaima Šarca 11	košarka, nogomet, rukomet, odbojka,
	Studentski dom "Bjelave"	rukomet, mali nogomet.
	Studentski dom "Bjelave"	košarka, odbojka.
"TRG OSLOBOĐENJA – CENTAR"	"Metalac" I GIMNAZIJA	košarka, mali nogomet, odbojka, rukomet
	"FIS" Mis irbina 10	nogomet
"BREKA – KOŠEVO II"	Ismeta Mujezinovića 26	košarka
	Između ulica S. Pašalića i H. Polovine	basket
	H. Polovine 39. a preko puta H. Orlovića br. 6	košarka
	OŠ "Nafija Sarajlić"	košarka, odbojka, mali nogomet, rukomet
	Atletski poligon Atletskog Kluba "Sarajevo"	atletika, mali nogomet tenis.
"MARIJIN DVOR – CRNI VRH"	OŠ "Isak Samokovlija"	košarka, odbojka, mali nogomet, rukomet
	Ulica Magribija kod Državne bolnice "HASTAHANA"	košarka, skejt-bord, dječije igralište, ploha za šah, šetnica

	Univerzalna sportska ploha kod Tehničke škole	-
"CIGLANE-GORICA"	Husrefa Redžića 19	košarka
"MEJTAŠ – BJELAVE"	OŠ Katolički školski centar Mehmed P. Sokolovića 11	rukomet, košarka, mali nogomet
	M.P. Sokolovića 15	košarka
	M .P. Sokolovića 2 OŠ "Silvije Strahimir Kranjčević"	basket
	Tahmiščina 2 (kod Medicinske škole)	košarka
	Bjelave 50	košarka
"SOUKBUNAR"	Bjelave 52	košarka i tenis
	OŠ " Hasan Kaimija"	košarka, mali nogomet, rukomet, odbojka
	"Debelo brdo" kod bivše kasarne "Bosut" iznad Jevrejskog groblja	mali nogomet

Izvor: Općina Centar

Jedan od ključnih izazova budućeg razvoj sporta na području Općine Centar je nepostojanje adekvatnog sistema planiranja, rekonstrukcije, adaptacije i izgradnje sportske infrastrukture. Planiranje izgradnje sportskih objekata mora da odgovara zahtjevima razvoja sporta i mora biti usklađeno sa prostornim planom KS. Izuzetno je važno da sportski objekti i tereni budu lako dostupni građanima svih uzrasta bez obzira na stanje njihovog zdravlja (npr. osobe s invaliditetom i starije osobe). Kategorizacija sportskih objekata je od izuzetnog značaja za buduću razvoj sporta na području Općine Centar. Budući da na području Općine Centar postoji veliki broj sportskih objekata raznih namjena, prilikom kategorizacije sportskih objekata važno je definisati sljedeće kategorije:

1. kapitalni objekti od interesa za Općinu Centar
2. kapitalni objekti od interesa za razvoj takmičarskog sporta
3. objekti od interesa za razvoj određenog sporta ili grupe sportova (polivalentni objekti)
4. objekti od interesa za sportske organizacije/klubove

Finansiranje sporta

Osnovni cilj svih sportskih organizacija je osigurati svakom pojedincu jednake mogućnosti bavljenja sportom bez obzira na njegov materijalni, socijalni, zdravstveni i ili bilo koji drugi status. Sport je jedna od rijetkih društvenih djelatnosti koja služi kao alat za integraciju i socijalnu rehabilitaciju svih ugroženih skupina. Stoga je finansiranje sporta iz javnih izvora vrlo bitno jer jedino ono može pružiti jednake mogućnosti za bavljenje sportom svim građanima.

Sistem finansiranja sporta u BiH odgovara tzv. mješovitom modelu finansiranja. Ovaj model finansiranja sporta prisutan je u svim zemljama Evropske unije. Prema ovom modelu, tri ravnopravna izvora finansiranja, ali ne nužno u jednakim iznosima, su: građani, budžetski izvori i privredni subjekti (sponzorstvo, mediji, televizijska prava i sl.).

Glavni izvor finansiranja sporta jesu korisnici sportskih usluga, tj. građani, bilo kao gledaoci sportskih događanja, učesnici u sportskim aktivnostima ili potrošači proizvoda sportske industrije. Građani učestvuju u finansiranju sporta kupovinom ulaznica za sportska događanja, uplaćivanjem članarina sportskim klubovima, plaćanjem naknada za korištenje sportskih objekata i površina, plaćanjem članarina ili naknada pružiocima usluga tjelesnoga vježbanja, i sl.

Najveći dio javnog finansiranja sporta u BiH ostvaruje se na nivou jedinica lokalne samouprave odnosno općina. Stoga je važno pitanje da li jedinice lokalne samouprave (općine) imaju finansijske mogućnosti za ispunjavanje svih javnih potreba u sportu.

Analiza trenutnog stanja pokazuje da Općina Centar, u skladu sa Zakonom o sportu KS, sredstva kojima se sufinansiraju sportske djelatnosti planira i izdvaja određeni iznos budžetskih sredstava u cilju ostvarenje javnog interesa u oblasti sporta.

Tabela 7. Budžetska izdavanja za oblast sporta, 2014. – 2017.

Godina	Budžet Općine Centar	Izdvojeno za oblast sporta	Procenat u odnosu na ukupni budžet
2014.	27.896.932 KM	611.262 KM	2,19%
2015.	25.861.934 KM	726.162 KM	2,80%
2016.	26.371.693 KM	634.332 KM	2,40%
2017.	33.275.000 KM	822.789 KM	2,47%

Izvor: Općina Centar

U periodu od 2014. do 2017. godine, Općina Centar je izdvajala u prosjeku 2,47% ukupnih budžetskih sredstava za projekte iz oblasti sporta.

Zakonskim i podzakonskim aktima na državnom/entitetskom/kantonalnom nivou nije definisan minimalni iznos koji neka lokalna jedinica nužno mora uložiti u sport. Stoga se veoma često u strategijama/programima razvoja sporta na nivou jedinica lokalne samouprave željeni iznos izdavanja za sport i rekreaciju definira kao udio sporta i rekreacije u budžetu lokalne jedinice.

Stanje i problemi u strateškim prioritetima u oblasti sporta

Sport u sistemu odgoja i obrazovanja

Bavljenje sportskim aktivnostima unutar odgojno-obrazovnog sistema djeci i mladim osobama omogućava zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba poput biološke potrebe za kretanjem i igrom te potrebe za sigurnošću, redom, pripadanjem, samopoštovanjem i samoaktualizacijom. Sport znatno utiče na poželjan psihosomatski razvoj djece i mladih, na unaprjeđenje i očuvanje njihovog zdravlja te, posljedično, unaprjeđenje kvaliteta života. Bavljenje sportom u predškolskoj i školskoj dobi ima i značajnu obrazovnu i odgojnu ulogu, izuzetno potiče socijalizaciju i usvajanje interakcijskih i komunikacijskih vještina. Pripadnost sportskoj ekipi može biti snažna podrška djeci i mladim sportašima u njihovom sazrijevanju i suočavanju s izazovima i stresnim situacijama. Stoga je nužno svakom djetetu osigurati slobodu izbora i mogućnost bavljenja sportsko-rekreacijskim aktivnostima, a u tome ključnu ulogu ima sistem odgoja i obrazovanja.

Svjetska anketa iz 2010. godine pokazala je zanimljive brojke, čak 77% djece u svom se životu (do 18 godine) okuša u nekom sportu. Aktivno ili rekreativno, svejedno je. Sport je jedna od idealnih stvari za kvalitetan razvoj djece iz mnoštva razloga. Ulazak djeteta u neki sportski klub pomaže mu da ostane aktivan, redovito vježba, jača svoj imunitet, poboljša društvene aktivnosti, koncentraciju, razvije zanimljiv hobi, ali i u ranoj fazi života stekne razna prijateljstva. Mnogobrojne ankete, posebice u ranoj fazi djetetovog života, pokazuju kako se ta djeca (sa sportskim navikama) više smiju, djeluju koordiniranije, a u ranoj dobi uče razne detalje koji će im pomoći u raznim životnim situacijama. Pa se lakše snađu i u brojnim situacijama kada će se negdje naći bez pratnje roditelja. Djeca koja se bave sportom lakše svladavaju razne prepreke, uče se disciplini i timskom radu, ali se u tom periodu i iskreno zabavljaju. Radilo se o nogometu, rukometu, tenisu, košarci ili skijanju, individualnom ili timskom sportu. Pet ključnih razloga zbog kojih bi se djeca i mladi trebali biti sportom su:

- **Zdravlje.** U današnje vrijeme sve veći broj djece se premalo kreće, ima previše kilograma, te provodi previše vremena pred televizijom ili uz razne videoigre. Prije su djeca puno više vremena provodila na igralištima gdje su se bavila različitim sportovima. Zdravlje je definitivno najvažniji razlog zašto bi se djeca trebala odlučiti za sport!
- **Socijalizacija.** Kroz organizirano ili neorganizirano tjelesno vježbanje ili bavljenje nekim vidom sporta više će se družiti, te napredovati kao osobe. Samim time se i bolje snalaziti u međuljudskim odnosima.

Poboljšanje motoričkih i funkcionalnih sposobnosti. U rastu i razvoju djece postoje tzv. senzibilne zone rasta kada se najbolje može utjecati na razvoj pojedinih sposobnosti. Primjerice, na brzinu i koordinaciju puno se više može utjecati kada dijete ima 10-12 godina nego u kasnije dobi. Ako se te faze preskoče, kasnije će ih biti izuzetno teško nadoknaditi.

- **Samopouzdanje.** Djeca će se uz bavljenje tjelovježbom bolje osjećati, ali i imati veće samopouzdanje. Posebice, ako nakon nekog vremena svladaju pojedine elemente koje prije nisu mogli napraviti ili ako postanu snažniji, brži i(li) izdržljiviji.
- **Disciplina.** Kroz bavljenje sportom dijete će steći određene navike i odgovornost što će mu pomoći u drugim područjima života poput škole, a kasnije i na poslu.

U studiji koje je provelo Udruženje „Sport i zdravlje“ pod naslovom „Pretilost djece u srednjim školama u KS“, jedna od temeljnih preporuka za smanjenje pretilosti učenika srednjih škola jeste povećanje tjelesnog i zdravstvenog odgoja i to putem sljedećih mjera:

- povećanje fonda sati Tjelesnog i zdravstvenog odgoja;
- povećanje broja vannastavnih sportskih aktivnosti;
- povećanje mogućnosti učestvovanja u vannastavnim sportskim aktivnostima;
- povećanje mogućnosti korištenja sportskih terena unutar i izvan škola.

Prema rezultatima istraživanja provedenom na uzorku od 7 644 učenika srednjih škola u KS, zabilježen je relativno veliki broj djece s povećanom tjelesnom masom. Naime, 22% učenika srednjih škola ima prekomjernu tjelesnu masu ili je pretilo. Posmatrajući odvojeno dječake i djevojčice, utvrđeno je da je prekomjerna tjelesna masa ili pretilost češća kod dječaka nego kod djevojčica. Konkretno, od ukupno 3 790 dječaka, njih 944 (23,9%) ima povećanu tjelesnu masu ili je pretilo dok je od ukupno 3 854 djevojčica, njih 756 (19,6) ima povećanu tjelesnu masu ili je pretilo.

U okviru ove Strategije, prioriteti u oblasti sport u sistemu odgoja i obrazovanja su definisani u oblasti predškolskog i školskog sporta.

Predškolski sport. Predškolski sport ima veliki uticaj na cjelokupni razvoj djece predškolske dobi jer razvoj motorike direktno utiče i potiče intelektualni, socijalni te emotivni razvoj djeteta. Rano djetinjstvo je doba u kojem djeca treba da počnu usvajati zdrave životne navike. Roditelji i zaposleni u predškolskim ustanovama, treba djecu da potiču na usvajanje zdravih navika u ishrani te na bavljenje sportskim aktivnostima. Na taj način, djeci pomažu da izbjegnu potencijalne zdravstvene probleme, ali istovremeno jačaju njihov budući sportski potencijal. Dijete predškolske dobi ima prirodne potrebe za kretanjem, te u najranijoj dobi savladava osnovne oblike kretanja kao što su hodanje, trčanje, skakanje, preskakanje, provlačenje, bacanje, hvatanje, penjanje. Međutim, za pravilan razvoj motoričkih predispozicija djece predškolske dobi potrebno je sistemski organizirati adekvatne programe vježbanja.

U organizaciji JU "Centar za sport i rekreaciju" i pod pokroviteljstvom Općine Centar, se od 2003. godine u gimnastičkoj dvorani FIS-a realizira sportsko-animacijski program za djecu predškolskog uzrasta:

- sportsko-animacijski program za djecu predškolskog uzrasta koja pohađaju vrtiće
- sportsko-animacijski program za djecu predškolskog uzrasta koja ne pohađaju vrtiće

Osnovni cilj ovog programa jeste uključivanje što većeg broja djece predškolske dobi u organiziranu nastavu tjelesnog i zdravstvenog odgoja putem različitih motoričkih pokreta, vježbi i igara. Voditelji programa su profesori sporta i tjelesnog odgoja, a program se provodi 2 puta sedmično u trajanju od 40 minuta. Tokom 2017. godine, u programu je učestvovalo 333 djece predškolskog uzrasta koja pohađaju vrtiće JU „Djeca Sarajeva“ (koji se nalaze na području Općine Centar) te 18 djece predškolske dobi koja ne pohađaju vrtiće.

U svrhu daljnjeg razvoja predškolskog sporta neophodno je jačati saradnju između vrtića i vanjskih stručnjaka radi stručnog programiranja tjelesnih aktivnosti te podržavati programe edukacije odgajatelja i trenera u oblasti sporta i tjelesnog odgoja. Također, potrebno je jačati svijest roditelja o nužnosti stvaranja preduslova za optimalan motorički razvoj djece. Dodatno, neophodno je poticati:

- programe boravka djece predškolske dobi u prirodi i tjelesnim aktivnostima;
- programe univerzalnih sportskih vrtića i škola koje provode stručnjaci;
- manifestacije koje promoviraju aktivan porodični način života.

Školski sport. Cilj školskog sporta jeste da se tokom sistematskog vježbama kroz različite forme vannastavnih sportskih aktivnosti zadovolje potrebe učenika za redovnim vježbanjem i aktivnim učešćem u sportu kako bi se doprinijelo svestranom rastu i razvoju ličnosti. Neophodno je da svi učenici budu uključeni u neki od programa školskog sporta kao što su edukativni (zdravstveni), kondicioni, sportsko-rekreativni, selektivni i sport za učenike s posebnim potrebama. Školski sport treba da idejno i organizaciono stvara mogućnosti da dodatno vježbanje (trening) što većeg broja zainteresovane, a ne samo talentovane djece.

Na području Općine Centar djeluje 12 osnovnih škola koje je u 2017/2018. godini pohađalo 5 078 učenika raspoređenih u 226 odjeljenja. Mreža srednjih škola uključuje 13 srednjih škola koje pohađa 5 567 učenika koji su raspoređeni u 233 odjeljenja. Sekcije iz oblasti sporta organizirane su u svim osnovnim školama na području Općine Centar, a najzastupljeniji sportovi su nogomet i odbojka.

Tabela 8. Pregled sportskih sekcija u osnovnim školama

	Nogomet	Odbojka	Košarka	Ritmička sekcija	Atletika	Stoni tenis	Šah	Sportska sekcija
OŠ „Musa Ćazim Ćatić“	x	x						
OŠ „Hasan Kikić“	x	x	x	x				
OŠ „Silvije Strahimir Kranjčević“	x	x						
OŠ „Nafija Sarajlić“	x	x	x		x			x
OŠ „Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak“		x			x			
OŠ „Safvet beg Bašagić“	x	x				x		
OŠ „Alija Nametak“	x							
OŠ „Isak Samokovlija“	x	x						
OŠ „Vladislav Skarić“	x	x					x	
OŠ Katolički školski centar	x	x			x			
OŠ „Hasan Kaimija“	x	x	x				x	

Izvor: Općina Centar

Školski sportski objekti čine materijalnu bazu za razvoj školskog sporta. Ovi sportski objekti se u pravilu grade za potrebe izvođenja nastave iz predmeta tjelesni i zdravstveni odgoj u skladu s uslovima utvrđenim nastavnim planovima i programima te pedagoškim standardima. U pogledu uslova za održavanje aktivnosti školskog sporta, tj. nivoa izgrađenosti školskih sportskih igrališta, situacija je prikazana u tabeli 6.. Sportsko igralište postoji u 10 od ukupno 12 osnovnih škola koje se nalaze na području Općine. Dvije osnovne škole (OŠ „Alija Nametak“ i OŠ „Vladislav Skarić“) nemaju sportsko igralište. Kada je riječ o srednjim školama, 9 srednjih škola nema sportsko igralište. Ovu nepovoljnu situaciju ublažava činjenica da neke srednje škole koriste vanjska igrališta drugih srednjih ili osnovnih škola.

Tabela 9. Prikaz stanja sportskih igrališta u osnovnim i srednjim školama na području Općine

Škola	Dimenzija (širina x dužina)	Sportska namjena	Mobilijar	Oštećenja i nedostaci na igralištu
OŠ „Musa Ćazim Ćatić“	31,4 m x 23,3m	Košarka Basket	Nema mobilijara	Oštećen teren Neophodan mobilijar (koševi)
OŠ „Hasan Kikić“	8,5 m x 23m	Nogomet Košarka Basket Odbojka	Nema mobilijara	Oštećena ograda Nema mobilijara
OŠ „Silvije Strahimir Kranjčević“	na	na	na	na
OŠ „Nafija Sarajlić“	30 m x 15m	Nogomet Košarka Basket Odbojka Rukomet	Konstrukcija za gol i koš	Sanacija igrališta sa novim slojem sportskog asfalta Rekonstrukcija ograde zbog sigurnosti učenika, Mobilijar - dvije košarkaške table, zamjena konstrukcije golova, sjedišta/klupe
OŠ „Mehmed beg Kapetanović Ljubušak“	30 m x 40 m	Nogomet Košarka	2 gola, bez mreža 2 koša, bez mreža	Neadekvatna asfaltna podloga Igralište nije ograđeno Neadekvatan mobilijar (koševi)
OŠ „Safvet-beg Bašagić“	13,9 m x 28,3 m	Nogomet Basket Odbojka	1 koš 2 gola Odbojkaška mreža Klupe za učenike	Sanacija fasade koja ugrožava sigurnost djece
OŠ „Hasan Kaimija“	23,5 m x 31,5 m	Nogomet Košarka Basket Odbojka	Nosači/postolja za koševе	Oštećena ograda i ulazna vrata Oštećen teren
OŠ „Isak Samokovlija“	24 m x 38 m	Nogomet Košarka	-	Nedostaju golovi, košarkaška tabla i koš Nedostaju sjedišta/klupe
OŠ Katolički školski centar*	36 m x 18 m	Nogomet Košarka Basket Odbojka	2 gola 2 koša Odbojkaška mreža	Mreža za golove
JU Srednja medicinska škola	22m x 19m	Nogomet Košarka Basket	Koševi Golovi za mali nogomet	Proširiti teren, Nova podloga Sanacija koševa i golova za rukomet
JU Srednja medicinska škola – Jezero	30m x 20m	Nogomet Košarka Odbojka	Koševi Golovi	Nova podloga Novi golovi Odbojkaška oprema, Koševi – table sa obručima Ograda i sjedišta/klupe
JU Prva gimnazija	Nogometno igralište : 45 m X 21 m Košarkaško	Nogomet Košarka	2 gola 2 koša	Nova podloga, Novi golovi, Novi koševi, Rasvjeta

	igralište: 35 m x 20 m			Popravak ograde
JU Srednja građevinsko-geodetska škola**	40 m X 20 m	Nogomet Košarka Odbojka Rukomet	Koševi Golovi Odbojkaška mreža Ograda	-

*Vanjsko igralište koristi i srednja škola Katolički školski centar – Gimnazija

**Vanjsko igralište koriste tri škole: JU Srednja mašinska škola, JU Srednja škola metalnih zanimanja i JU Srednja građevinsko-geodetska škola

Izvor: Općina Centar, Služba za obrazovanje, kulturu i sport, Sportska igrališta u osnovnim i srednjim školama na području Općine Centar, januar 2016.

Podaci o stanju sportske infrastrukture u osnovnim srednjim školama ukazuju na nepovoljnu situaciju za daljnji razvoj školskoga sporta. Opće stanje izgrađenosti i opremljenosti školskih sportskih objekata na području Općine nije na zadovoljavajućem nivou. Iako je situacija u proteklih nekoliko godina poboljšana, postojeći objekti su i dalje u lošem stanju i bez osnovne sportske opreme ili rekvizita. U takvim uslovima teško je govoriti o perspektivi razvoja školskog sporta. Bez još većega angažovanja svih interesnih grupa u rješavanju problema materijalno-tehničke osnove, neće biti moguće u potpunosti ostvariti željeni razvoj školskog sporta na području Općine.

Općina Centar putem finansiranja sportskih programa koji se realizuju u toku ljetnog i zimskog raspusta, a namijenjeni su školskoj populaciji omogućava provođenje slobodnog vremena školske djece na najkvalitetniji mogući način. Tokom zimskog raspusta realizuju se projekti kao što su „Škola skijanja“, a tokom ljetnog raspusta projekti kao što su „Škola plivanja“, Ljetni nogometni kamo“, „Ljetna škola tenisa“, i sl. Prikaz implementiranih projekata iz oblasti školskog sporta koje je finansirala Općina Centar u toku 2017. godine dat je u tabeli 8.

Tabela 10. Prikaz implementiranih projekata iz oblasti školskog sporta

Projekat	Trajanje	Broj termina	Broj učesnika
Sportsko-animacijski projekat za djecu predškolskog uzrasta koja pohađaju vrtiće	Februar – maj	120	333
Sportsko-animacijski projekat za djecu predškolskog uzrasta koja ne pohađaju vrtiće	Februar – maj	36	18
Škola gimnastike	Februar - maj	64	100 Učenici I – VIII razred
Škola košarke	Februar – maj	31	21 Učenici V – IX razreda
Škola ragbija	Februar – maj	38	70 Učenici III – VII razreda
Škola skijanja	Januar	10 dana	80 Učenici IV – VIII razreda
Škola plivanja	Juni i juli	30	98 Učenici III – VI razreda
Ljetna škola tenisa	Juni i juli	101	86 Učenici I – IX razreda
Turnir u fudbalu OŠ	April i maj	29 utakmica	220 Učenici I – IX razreda
Ljetni nogometni kamp	Juni i juli	20	60 Učenici I – V razreda

Izvor: JU „Centar za sport i rekreaciju“ Sarajevo, Izvještaj o radu za 2017. godinu, januar 2018.

U različitim projektima koje je implementirala JU „Centar za sport i rekreaciju“, a finansijski podržala Općina Centar učestvovalo je 351 djece predškolske dobi i 735 učenika osnovnih škola.

Kao osnovni problemi u analizi stanja školskog sporta, uočeno je sljedeće:

- nedovoljno razvijeni materijalno-tehnički uslovi za realizaciju školskog sporta;
- nedovoljan broj sportskih sekcija i drugih vannastavnih sportskih i rekreativnih aktivnosti u okviru školskog sporta;
- nedovoljno učešće učenika u vannastavnim sportskim i rekreativnim sekcijama u okviru osnovnih i srednjih škola;
- nedovoljno razvijena institucionalna saradnja odnosno veza između škola i organizacija u oblasti sporta.

Takmičarski sport

Adekvatno razvijen sistem takmičarskog i vrhunskog sporta predstavlja osnovnu svrhu modernog sporta uopće. Naime, osnovni cilj svake zemlje je da sveukupnim ulaganjem i organizacijom sistema takmičarskog sporta postigne što kvalitetniji nivo vrhunskog sporta. Nivo dostignute organizacione efikasnosti sistema vrhunskog sporta direktno se procjenjuje na temelju postignutog sportsko-takmičarskog uspjeha na najvećim državnim, europskim i svjetskim sportskim takmičenjima. Organizacionu efikasnost vrhunskog sporta moguće je procijeniti i indirektno putem različitih indikatora kao što su: broj sportista, način finansiranja, iskorištenost sportskog potencijala, zastupljenost sportsko-takmičarskih organizacija u socijalno-društvenim aktivnostima građana, kao i sveukupna zastupljenost sportsko-takmičarskih aktivnosti u navikama i životu lokalnog stanovništva.

Takmičarski sport na području Općine Centar predstavljaju sportski klubovi, sportski savezi i udruženja iz olimpijskih i neolimpijskih sportova. Najveći broj klubova je iz sportova koji su najpopularniji i koji imaju već prilično dugu tradiciju na ovim prostorima (nogomet, košarka, rukomet, odbojka), a posljednjih godina znatno se povećao broj klubova iz nekih borilačkih sportova (karate, taekwondo, judo), dok su neki manje atraktivni i manje popularni sportovi, ali istovremeno veoma bitni za zdrav tjelesni razvoj (atletika, plivanje gimnastika, skijanje, biciklizam), zastupljeni samo sa po jednim ili dva kluba.

Cilj unaprjeđenja kvalitete sporta na području Općine Centar je svakako i povećanje broja vrhunskih sportaša i sportašica. Budući da ne postoji jedinstven registar vrhunskih sportaša i sportašica, preporuka je da se u saradnji sa sportskim organizacijama formira lista perspektivnih sportaša i sportašica (za koju se prethodno potrebno definirati pravila i kriteriji). Nužno je uspostaviti sistem pružanju podrške vrhunskim i perspektivnim sportašima i sportašicama, odnosno klubovima koji s njima rade. Stručno osposobljeni i visoko obrazovani treneri u radu s talentovanim sportašima i sportašicama temeljni su preduslov da talentovano dijete ostane u sportu te da u fazi najsenzibilnijeg motoričkog razvoja provodi primjereni sportski program.

Sportska rekreacija

Sportska rekreacija obuhvata stanovništvo svih dobi, koji provodeći određenu tjelesnu aktivnost brinu o svojim psihofizičkim sposobnostima, a time doprinose zdravlju u širem smislu jer se tjelesnim vježbanjem, kretanjem i sportskim aktivnostima omogućuje kvalitetan razvoj i održavanje sposobnosti na optimalnom nivou tokom života. Zbog toga je izuzetno važno u što ranijoj životnoj dobi usvojiti navike redovne tjelesne aktivnosti.

Službenih podataka o učešću stanovništva u više ili manje kontinuiranim sportsko-rekreacijskim aktivnostima nema. Uz veliki broj aktivnih sportaša u sportskim klubovima, uz djecu i mlade koji se bave nekim oblikom sporta ili rekreacije izvan sportskih klubova (sportska igraonica, izborna nastava), osobe aktivne u udruženjima koje se bave rekreacijom te osobe koje se rekreiraju samostalno, nije moguće procijeniti ukupan broj građana koji učestvuju u sportskoj rekreaciji.

U provedenom istraživanju za potrebe izrade Strategije, pokušali smo istražiti neke specifičnosti participacije građana u sportu i rekreaciji. Rezultati su predstavljeni u sekciji 4.

Iako je analizom ustanovljena relativno pozitivna slika stanja sportske rekreacije u gradu, ona se ipak se odvija sistemski već su te aktivnosti disperzirane u mnoštvu međusobno nepovezanih interesnih grupa i organizatora. Sistem bi mogao ojačati objedinjavanjem interesnih grupa u procesu organiziranja sportsko-rekreacijskih aktivnosti te usklađivanja programa i mogućnosti na području Općine Centar. Također, u području rekreacije veći bi značaj trebalo dati rekreaciji kroz organizovane grupe i pod vodstvom stručnog kadra. Također, potrebno je dalje raditi na povećanju broja sportsko-rekreacijskih manifestacija za šire građanstvo kroz cijelu godinu te dodatno poticati aktivnosti na otvorenom zbog višestruke koristi. Ovakvim poticajima i podizanjem svijesti o važnosti kretanja, građani će postupno jačati navike rekreiranja i kretanja.

Aktivnost žena u sportu i rekreaciji

U savremenim društvima se po pitanju žena u sportu pristupa s pozicije nužnosti uključivanja što većeg broja žena, djevojaka i djevojčica u sport i sportske aktivnosti. Međunarodni olimpijski odbor povećano učešće žena u sportu proglasio je jednim od važnih ciljeva olimpizma: „Međunarodni olimpijski odbor snažno potiče promociju žena u sportu na svim nivoima i u svim strukturama, posebno u upravljačkim tijelima nacionalnih i međunarodnih sportskih organizacija s vizijom striktno primjene principa jednakosti muškaraca i žena.” (Olimpijska povelja, čl. 2., st. 5.). U Bijeloj knjizi napominje se kako će Europska komisija poticati promicanje ravnopravnosti spolova u svim svojim aktivnostima vezanima za sport.

U strateškom dokumentu „Rodno odgovorna budžetska analiza i Akcioni plan za rodno odgovorno budžetiranje u nevladinom sektoru i sektoru sporta Općine Centar 2016. – 2018. godine definisani su sljedeći ciljevi i mjere u oblasti aktivnosti žena u sportu i rekreaciji:

- Povećanje svijesti o učešću žena u sportu: osnovati radnu grupu radi prikupljanja podataka o ženama i djevojčicama u sektoru sporta te osmisliti i implementirati ciljanu medijsku kampanju za podizanje svijesti o učešću žena/djevojčica u sportu;

- Povećanje mogućnosti žena za učešće u sportu: kreirati programe podrške za učešće žena i djevojčica u sportskim aktivnostima te kreirati programe podrške za kreiranje i podršku ženskim sportskim klubovima;
- Jačanje sportova unutar FIS kompleksa sportskih dvorana: finansiranje dvoranskih sportova unutar sportskog kompleksa FIS-a i jačanje „ženskih sportskih organizacija“ kroz favoriziranje „ženskih sportova“ u omjeru 60:40 naspram „muških sportova“.

U cilju promicanje jednakosti i poticanja veće participacije žena u sportu i rekreaciji na području Općine Centar, potrebno je:

- poticati žene na bavljenje sportom u sportovima i disciplinama koje se tradicionalno smatraju muškim sportovima i disciplinama;
- poticati osnivanje većeg broja ženskih sportskih klubova - propisati posebne stimulatивne mjere finansiranja ženskoga sporta i ženskih sportskih klubova;
- izraditi programe uključivanja većega broja djevojčica i djevojaka u vannastavne sportske aktivnosti;
- povećati broj žena koje obavljaju trenerske i ostale stručne poslove u sportu.

Sport osoba s invaliditetom

Osobe kod kojih su kretanje, sensorika i aktivnost ograničeni, odnosno osobe koje imaju dugotrajna tjelesna, intelektualna ili čulna oštećenja, u većini slučajeva nisu u mogućnosti da se uključe u redovne sportske sadržaje koje nude sportski klubovi. Potreba za poboljšanjem zdravstvenog stanja putem tjelesnog vježbanja prisutna je i kod osoba s invaliditetom te je zadatak svakog društva/zajednice omogućiti im uključivanje u sportske sadržaje u što većem broju. Na području Općine Centar se već provode aktivnosti/projekti usmjereni na poboljšanje prilika za uključivanje osoba s invaliditetom u sport. Onima koji se zbog specifičnosti svog invaliditeta ne mogu priključiti klasičnim sportskim organizacijama, omogućen je pristup u specijalizirane klubove i društva koji svojom tehničkom pristupačnošću i stručnim kadrovima omogućuju redovni rad i takmičenja. Sport osoba s invaliditetom su specifične sportske grane, koje za razliku od tzv. "standardnog" sporta uključuju specijalizovan stručni kadar kao što su sportski asistenti, asistenti za korisnike invalidskih kolica, defektolozi, itd. Sport osoba s invaliditetom ima veliku važnost u procesima inkluzije i poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom.

S obzirom na postojeće stanje, razvojne mjere trebale bi se fokusirati na afirmaciju sporta za osobe s invaliditetom, na školovanje stručnjaka za sport osoba s invaliditetom i na saradnju udruženja za osobe s fizičkim i intelektualnim poteškoćama sa sportskim klubovima. Bilo bi nužno posvetiti veću pažnju mladim osobama s invaliditetom da im se omogući i pruži prilika da odaberu i prakticiraju na kvalitetan i siguran način sport po svojoj želji. Važno je sport i sport osoba s invaliditetom približiti i učiniti ravnopravnim na način da se uspostave mehanizmi za njihovo uključivanje u vrhunski i rekreativni sport. Manifestacije sportsko-rekreativnog sadržaja poželjno je organizovati na način da uključuju i osobe s invaliditetom, čime se povećava njihova društvena vidljivost i uključenost.

Sport i zdravstvena zaštita

Zdravstvena zaštita sportaša obuhvata mjere zaštite i unaprjeđenja fizičkog i mentalnog zdravlja u odnosu na njegovu sportsku, odnosno rekreacijsku aktivnost, te u odnosu na usmjeravanje i prilagođavanje osobe sportu i sporta čovjeku. Zdravstvena zaštita treba pridonijeti unaprjeđenju i održavanju stepena zdravlja, funkcionalnih, motoričkih i radnih sposobnosti, te psihičkom i socijalnom blagostanju, prevenciji ozljeda i oboljenja uzrokovanih rizičnim faktorima sporta, odnosno rekreacije, uključenja sportaša i građana u one oblike i stepene opterećenja koji su prilagođeni njihovim fiziološkim i psihičkim mogućnostima te zaštititi od rizika po zdravlje.

U takmičarskom sportu treninzi i takmičenja zahtijevaju izuzetne fizičke i psihičke napore pa se pretpostavlja nadprosječan zdravstveni, funkcionalni, motorički i psihički status. Stoga je nužno provoditi postupke za otkrivanje eventualnih zdravstvenih kontraindikacija, u čemu preventivna sportsko-medicinska nauka i struka imaju nezaobilaznu ulogu. Sportska medicina zauzima posebno mjesto i ulogu u procesu treninga i takmičenja. Osim brige o zaštiti zdravlja, sportska medicina, praćenjem funkcionalnoga statusa, nalazi svoje mjesto i u planiranju, programiranju i kontroli trenajnih procesa.

Ključni problemi koji su identifikovani u ovom segmentu razvoja sporta na području Općine Centar su:

- nepostojanje zdravstvenog pregleda i sistemskog praćenja osoba koja nisu u sistemu takmičarskog i rekreativnog sporta
- nedovoljna uključenost sportskih nutricionista, psihologa, fizioterapeuta i ostalih zdravstvenih radnika u sport
- nekoordinirana saradnja između stručnog kadra u zdravstvu i sportu

U skladu s identifikovanim problemima, prioriteta djelovanja Općine Centar u ovom segmentu razvoja sporta odnose se na intenziviranje saradnje između stručnih kadrova iz zdravstva i sporta, poticanje planske saradnje između javnih zdravstvenih ustanova te sportskih organizacija/klubova te pružanje podrške programima/projekta koji će omogućiti odvijanje zdravstvenih pregleda i stvaranje sistema kontinuiranog praćenja zdravstvenog stanja osoba koje se bave sportsko-rekreativnim aktivnostima.

Stručni kadrovi u sportu

U sistemu sporta četiri su osnovne grupe kadrova, a to su sportaši, stručni kadrovi, upravljačko-organizacijski kadrovi i prateći kadrovi, koji mogu biti angažovani profesionalno ili honorarno, na osnovu ugovora o pružanju određenih usluga i obavljati poslove volonterski. Njima je moguće dodati i mnoge druge vrste kadrova koji su povezani s te četiri grupe i indirektno su vezani za sistem sporta. Osnovni su kadrovi u sportu stručni kadrovi (treneri, sportski instruktori, animatori, sl.), a djeluju u cijeloj vertikali sporta, od rekreativnog do vrhunskog sporta i obuhvataju najveći broj osoba u strukturi sportskog tržišta rada.

Prema Zakonu o sportu KS, stručni poslovi u sportu su: a) planiranje i realizovanje sportskih aktivnosti djece i omladine, b) planiranje i realizovanje sportske obuke, c) planiranje i treniranje sportista, d) obučavanje građana u sportskim znanjima i vještinama, e) planiranje i realizovanje sportske

rekreacije građana, f) dijagnosticiranje i provjera psihofizičkih i motoričkih sposobnosti učesnika, g) planiranje i izvođenje korektivne gimnastike, h) sprovođenje pravila u sportu, i) informatika u sportu, j) menadžment i marketing u sportu, k) naučno-istraživačke djelatnosti.

Iznimno važna pitanja budućeg razvoja sporta odnose se na stručne kadrove koji obavljaju stručne poslove u sportu. U piramidi tih kadrova treneri se nalaze na prvom mjestu i čine osnovni stručni kadar u sportu, odnosno nosioce sportske pripreme. Ako se problemu trenera i stručnih kadrova u sportu ne pristupi planski, analitički i strateški, postoji opasnost da taj segment sistema postane ograničavajući faktor budućega razvoja sporta. Trener je osoba koja planira i programira, kontrolira i provodi sportski trening sa sportskom ekipom ili pojedinim sportašem. Od stručnih kadrova na području vrhunskoga sporta zahtijeva se sveobuhvatno znanje o procesu sportske pripreme kao sredstvu maksimalnog povećanja sportskog rezultata sportaša i sportskih timova. Dodatno, okosnicu stručnog rada u školskom sportu čine profesori tjelesnog i zdravstvenog odgoja i vanjski saradnici. Rad nastavnika/profesora tjelesnog i zdravstvenog odgoja u nastavnom i izvan nastavnom obrazovnom procesu tretira se u okviru njihovih radnih obaveza i predstavlja osnovni preduslov za razvoj školskog sporta. Njihov angažman u okviru postojećih propisa najčešće nije dovoljan za kvalitetnije pomake razvoja školskog sporta.

Prilikom definisanja prioriteta u ovom segmentu razvoja sporta, primarni fokus treba biti usmjeren ka stvaranju uvjerenja, kod sportske javnosti, sportskih radnika i društvene zajednice, da je trener profesionalac ključni faktor u postizanju rezultata razvoja pojedinog sporta. Također, Komisija za sport bi trebala kreirati registar trenera i ostalih stručnih kadrova kao podlogu za organizovanje edukacija i usavršavanja kao i nadzor nad radom trenera.

Negativne pojave u sportu

Kada govorimo o negativnostima u sportu izdvajaju se nasilje u sportu i korištenje nedopuštenih sredstava/tvari radi postizanja boljih sportskih rezultata (doping).

Isko postoje realni organizacijski, obrazovni i informacijski potencijali za sprječavanje nasilja i nekorektnog ponašanja, ti potencijali nisu institucionalno uokvireni niti iskorišteni. Značajno u ovom smislu mogu pomoći javni mediji uspostavom fokusa na bitne probleme u sportu i kreiranjem ispravne slike o tome što je u sportu potrebno promijeniti ili usavršiti. U ovom dijelu zadatak Općine Centar bi trebao biti uspostava partnerske saradnje sa medijima u svrhu promocije sporta, zdravog načina života i isticanja značaja fizičke aktivnosti za razvoj svakog građanina. Nužno je uključiti medije u promociju predstavljanja sportskih stručnih radova te poticati i poboljšavati saradnju u pravovremenom i objektivnom izvještavanju o sportskim događajima.

Aktivnosti u cilju sprječavanja nasilja na sportskim terenima su prvenstveno promotivne akcije koje će probuditi svijest građana o svim oblicima neodgovarajućeg ponašanja u sportskim objektima te jačanje prevencije i borbe protiv nasilja, a što je 2007. godine utvrdila i Bijela knjiga o sportu Europske komisije. Bijelom knjigom se utvrđuje Plan prevencije, smanjenje svih oblika nasilja u sportu i povećanje sigurnosti na sportskim takmičenjima, obavezna edukacija djece i mladih o posljedicama nasilja u sportu, edukacija navijača i navijačkih grupa o posljedicama nasilja u sportu, praćenje i analiziranje te poduzimanje mjera protiv nasilja na sportskim takmičenjima, predlaganje mjera o ponavljanim neredim i njihovo evidentiranje.

Podliježući različitim pritiscima, od vlastitog samodokazivanja do uticaja roditelja, trenera i šire društvene zajednice, sportaši su često u iskušenju da koriste zabranjena sredstva s ciljem postizanja boljih rezultata. Ta sredstva djeluju na povećanje mišićne snage i mase, otklanjaju umor, „maskiraju“ druga zabranjena sredstva prilikom testiranja, dovode do bržeg oporavka, ali imaju niz drugih efekata. vrlo često štetnih po zdravlje. Primjena zabranjenih sredstava u suprotnosti je sa tjelesnim i mentalnim integritetom sportaša, principima olimpizma te sportskom etikom. Poznatiji naziv za primjenu zabranjenih sredstava je doping i predstavlja jedan od najvećih problema u sportu. U zabranjena sredstva ubrajamo zabranjene supstancije i zabranjene metode. Da bi se neko sredstvo našlo na popisu 40 zabranjenih sredstava potrebno je zadovoljiti dva od tri sljedeća kriterija: poboljšanje izvedbe, štetnost po zdravlje ili nespojivost s duhom sporta. Postoje tvari koje su zabranjene u takmičenjima (stimulansi, narkotici, kanabinoidi, kortikosteroidi), tvari koje su zabranjene u takmičenju i izvan takmičenja (anabolici, peptidni hormoni, čimbenici rasta i slične tvari, beta agonisti, hormoni antagonisti i modulatori, te diuretici i druge maskirajuće tvari), kao i zabranjene metode (pojačanje prijenosa kisika, hemijska i fizička manipulacija, genski doping).

Kada govorimo o međunarodnom okviru borbe protiv dopinga, borba protiv dopinga u sportu već je dugi niz godina strateški važna, kako na nacionalnom tako i na globalnom nivou. U stvaranju politike i strategije borbe protiv dopinga u sportu uključene su države, Međunarodni olimpijski odbor, međunarodne sportske federacije, nacionalni sportski savezi te različita vladina tijela i nevladine organizacije. Rezultat tih nastojanja je osnivanje Svjetske agencije za borbu protiv dopinga u sportu (WADA) 1999. godine, a s ciljem promicanja sporta bez dopinga i zaštite sportaša od neželjenih posljedica.

Sport i turizam

Sport i turizam međuzavisne su društveno-ekonomske pojave. Sport i sportska takmičenja u savremenom turizmu nemaju samo ulogu posmatranja, nego su oni ujedno važan sadržaj boravka u turističkoj destinaciji u kojem turisti postaju aktivni učesnici različitih sportova. Tako je sport u savremenom turizmu postao novi sadržaj boravka, a često i glavni motiv za putovanje u određenu turističku destinaciju. Na turističkom tržištu sve se češće susreće pojam „sportski orijentisana putovanja“. Iz sportsko-rekreacijske funkcije u savremenom turizmu razvija se novi oblik turizma – sportski turizam. Prema preporukama UNWTO-a (2003) sportski turizam se definiše kao aktivnost sportaša, osoba koje se sportom bave iz rekreativnih razloga, gledaoca i putnika/turista, koje poduzimaju u mjestima izvan njihovog uobičajenog mjesta boravka u periodu ne dužem od godine dana, radi učestvovanja u sportu, praćenju sporta i ostalog odmora motivisanog sportskim razlozima. „Sportski turisti“ su sportaši, osobe koje se sportom bave iz rekreativnih razloga, gledaoci i putnici.

Sportsko-rekreacijski turizam se manifestuje najčešće kroz tri oblika: takmičarski sportski turizam, zimski i ljetni sportsko-rekreacijski turizam. Takmičarski sportski turizam podrazumijeva sva putovanja radi sudjelovanja u određenim sportskim takmičenjima, od domaćih do međunarodnih - Velik broj ljudi putuje na sportske događaje koji izazivaju poseban osjećaj „biti prisutan“. Učesnici ovog oblika sportskog turizma su sportaši, treneri, pomoćno osoblje te gledaoci sportskih događaja, a posebno mediji. Zimski sportsko-rekreacijski turizam predstavlja aktivnosti koje se prvenstveno provode u planinskim zimskim centrima. Najčešće aktivnosti su na snijegu i ledu: skijanje, skijaško

trčanje, klizanje, igre, planinarenje, šetnje i dr. Učesnici ljetnog sportsko-rekreacijskog turizma su sportaši i rekreativci koji se žele baviti određenim sportsko-rekreacijskim aktivnostima na svom odmoru. Ovaj oblik sportsko-rekreacijskog turizma provodi se na odmoru u destinacijama kroz sportsko-rekreacijske aktivnosti: plivanje, jedrenje, veslanje, ronjenje, a u planinskim predjelima planinarenje, hodanje i slične aktivnosti. Najveće mogućnosti za razvoj sportskog turizma na području Općine Centar pruža takmičarski sportski turizam i zimski sportski turizam. Ključnu ulogu za razvoj sportskog turizma imaju turistička preduzeća koja pružaju sportsko-rekreacijske usluge turistima odnosno sportski menadžeri i učitelji određenih vrsta sportova. U sportsko-turističkim centrima, koji organizuju različite turnire i takmičenja u popularnim sportovima u turizmu, vodeću ulogu imaju sportski menadžeri i učitelji sportskih aktivnosti. Za organizaciju velikih sportskih priredbi i takmičenja (europska i svjetska prvenstva, univerzijade i slično), vodeću ulogu imaju specifični profili sportskih menadžera, ali i menadžera raznih drugih struka. Oni djeluju kao posebno osnovane organizacije za pripremu i realizaciju određene priredbe

ISTRAŽIVANJE O POTREBAMA GRAĐANA U OBLASTI SPORTA

Metodologija istraživanja

Istraživanje o potrebama građana u oblasti sporta na području Općine Centar svojevrsna je pilot-analiza pred koju su postavljena tri osnovna cilja:

- utvrditi u kojoj mjeri građani učestvuju u sportsko-rekreacijskim aktivnostima
- utvrditi nivo zadovoljstva građana kvalitetom dostupnih sportskih objekata i površina;
- utvrditi potrebe građana oblasti sporta, posebno u oblasti ponude besplatnih sportsko-rekreativnih programa

Sveukupni cilj provedenog istraživanja ogledao se u sticanju potpunijeg i dubljeg uvida u problematiku razvoja sporta na području Općine Centar.

Dizajn istraživanja (veličina uzorka i metoda prikupljanja podataka), a posljedično i mogućnost interpretacije nalaza, bitno su određeni limitiranim vremenskim i finansijskim okvirom. Dakle, rezultati provedenog istraživanja predstavljaju samo osnovni uvid u situaciju. Potpuniji i dublji uvid mogao bi se pružiti tek znatno ambicioznijim (skupljim i dugotrajnijim) istraživanjem koje bi se, u optimalnom obliku, sastojalo od tri etape: eksploratorne, konfirmatorne ili verifikacijske i longitudinalne.

Istraživanje o potrebama građana u oblasti sporta na području Općine Centar provedeno je korištenjem kvantitativne metodologije – metodom ankete, tj. prikupljanjem podataka/odgovora na pismeno postavljena pitanja u upitniku. Ta je metoda – iako nije bez nedostataka – odabrana zbog ekonomičnosti. U odnosu na druge metode istraživanja, metoda anketiranja zahtijevala je relativno kratko vrijeme za realizaciju čitavog istraživanja i relativno niske troškove provedbe.

Za potrebe provođenja istraživanja, profesori Fakulteta za sport i tjelesni odgoj (FASTO) Univerziteta u Sarajevu kreirali su anketni upitnik. Anketni upitnik obuhvatao je sljedeće dijelove:

- Socio-demografski profil: mjesto prebivališta, spol građana, dob, stepen obrazovanja, bračni status, broj djece u porodici;
- Navike u oblasti sporta: učešće u rekreativnom sportu, takmičarskom sportu, prosječno vrijeme koje građani provode baveći se sportsko-rekreacijskim aktivnostima, vrsta sportsko-rekreacijskih aktivnosti kojima se građani bave, te osnovni motivi zbog kojih građani donose odluku da se bave sportsko-rekreacijskim aktivnostima;
- Zadovoljstvo i kvalitet dostupnih sportskih objekata i površina namjenjenih za bavljenje sportsko-rekreacijskim aktivnostima na području Općine Centar;
- Potrebe građana za kreiranjem besplatnih programa u sportskoj rekreaciji.

Specifičnost predmeta istraživanja, vremenska i finansijska ograničenja, nametnula su određeni okvir kojemu je prilagođena korištena metodologija (kombinacija online i terenskog anketnog istraživanja). S obzirom na kratak vremenski rok, u samo mjesec dana (august 2018. – septembar 2018.) provedeno je anketiranje građana na različitim lokacijama prema standardiziranom upitniku na prigodnom uzorku zainteresovanih građana s mjestom prebivališta na području Općine Centar. Tokom razgovora s građanima vodilo se računa, koliko je god bilo moguće, o zastupljenosti različitih spolnih i dobnih skupina ispitanika, ali također o tome da se radi o građanima koji žive na području općine Centar. Ukupan broj ispunjenih upitnika prelazi šest stotina (N= 622), pri čemu su u razgovoru učestvovali samo oni građani koji su bili zainteresovani i iskazali spremnost da učestvuju u istraživanju. Iz tog razloga, iako ne možemo govoriti o reprezentativnom uzorku, svakako možemo govoriti o značajnim i vrlo indikativnim informacijama kojima je rezultiralo istraživanje.

Određeno ograničenje istraživanja predstavlja spomenuta specifičnost predmeta istraživanja, posebno dio koji se odnosi na ispitivanje stavova građana o kvaliteti sportskih objekata i površina te ponudi sportskih sadržaja na području općine Centar. Brojna naučna istraživanja pokazala su da ispitanici puno lakše navode ono čime nisu zadovoljni nego ono što bi željeli, tj. jasnije percipiraju nedostatke nego što su spremni navesti neki oblik poboljšanja. U svakom slučaju, odgovori građana dovoljno su indikativni da bi se moglo zaključiti koje su osnovne probleme u oblasti sporta na području Općine Centar "detektovali" građani i kakve promjene priželjkuju. Dakle, interpretacija rezultata provedenog istraživanja svakako može poslužiti za skiciranje osnovnih smjernica promjena koje građani žele u budućem razvoju sporta na području Općine Centar.

Rezultati istraživanja

Rezultati istraživanja prezentirana su 4 cjeline: (1) socio-demografski profil; (2) navike građana u oblasti sporta; (3) zadovoljstvo i kvalitet dostupnih sportskih objekata i površina; (4) potrebe građana za kreiranjem besplatnih sportsko-rekreativnih programa.

Sociodemografski profil

U istraživanju su učestvovala 622 građana, od toga je 256 muškaraca i 356 žena, a za 10 ispitanika nije zabilježen podatak o spolu.

Ilustracija 1. Osnovna obilježja uzorka

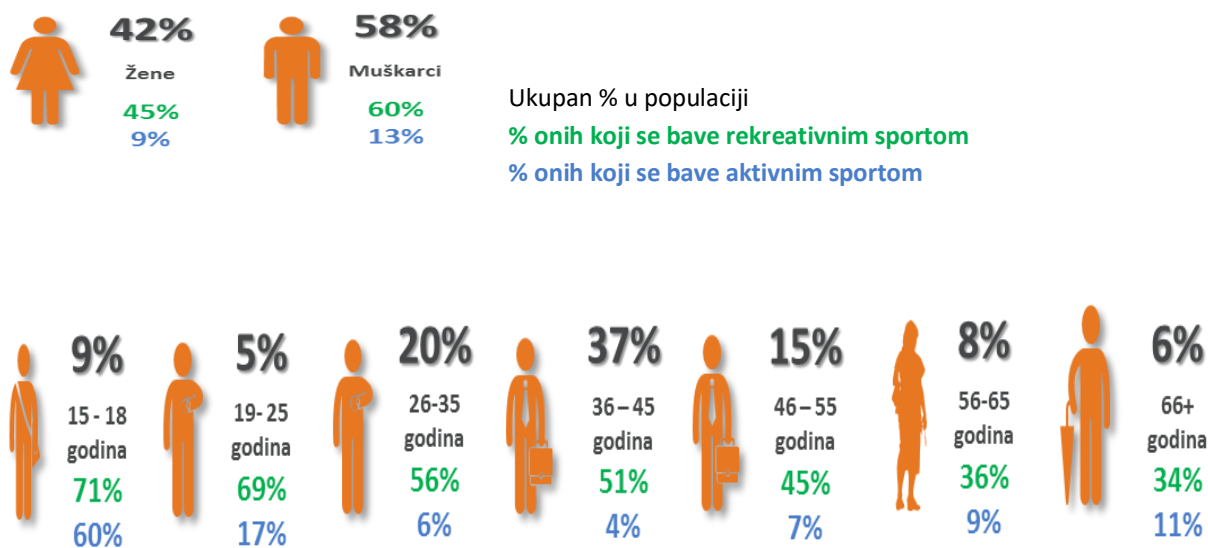

Tabela 11. Osnovna obilježja uzorka istraživanja

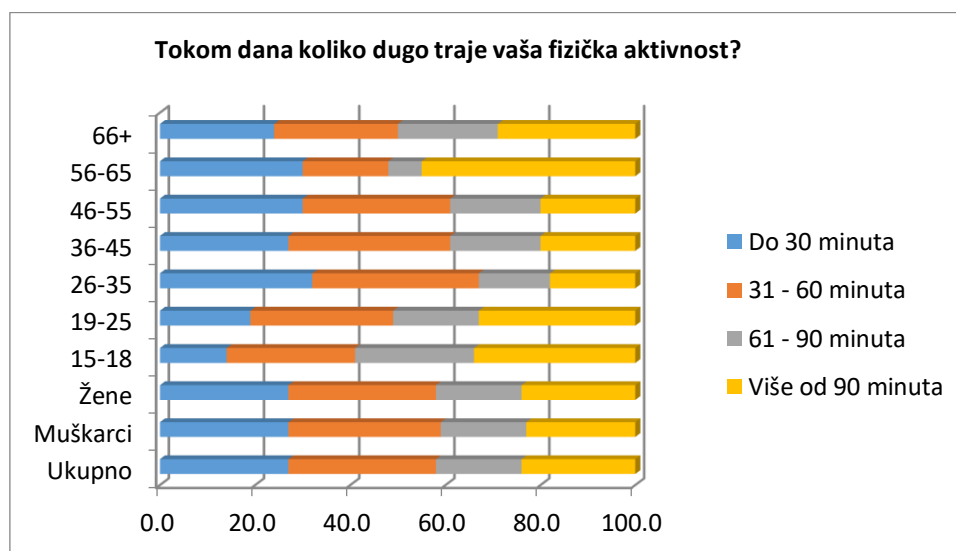
Mjesna zajednica	N=622	100%	% učešće onih koji se bave rekreativnim sportom
Bardakčije	34	5,5%	59%
Betanija – Šip	47	7,6%	42%
Breka	40	6,4%	65%
Ciglane	24	3,9%	61%
Crni vrh – Gorica	10	1,6%	70%
Donji Velešići	12	1,9%	75%
Džidžikovac – Koševo I	23	3,7%	57%
Hrastovi – Mrkovići	27	4,3%	48%
Koševo	28	4,5%	50%
Koševsko Brdo	30	4,8%	43%
Marijin Dvor	33	5,3%	46%
Mejtaš – Bjelave	68	10,9%	52%
Nahorevo	16	2,6%	13%
Park – Višnjik	34	5,5%	39%
Pionirska Dolina	16	2,6%	50%
Skenderija – Podtekija	58	9,3%	53%
Soukbunar	36	5,8%	50%

Trg oslobođenja – Centar	86	13,8%	54%
Stepen obrazovanja			
Osnovna ili srednja škola	195	34,4%	39%
Viša škola, fakultet ili više	372	65,6%	57%
Bračni status			
Oženjen - udana	433	70,4%	47%
Neoženjen - neudana	182	29,6%	62%
Imate li djece?			
Da	446	71,7%	
Ne	158	25,4%	
Bez odgovora	18	2,9%	

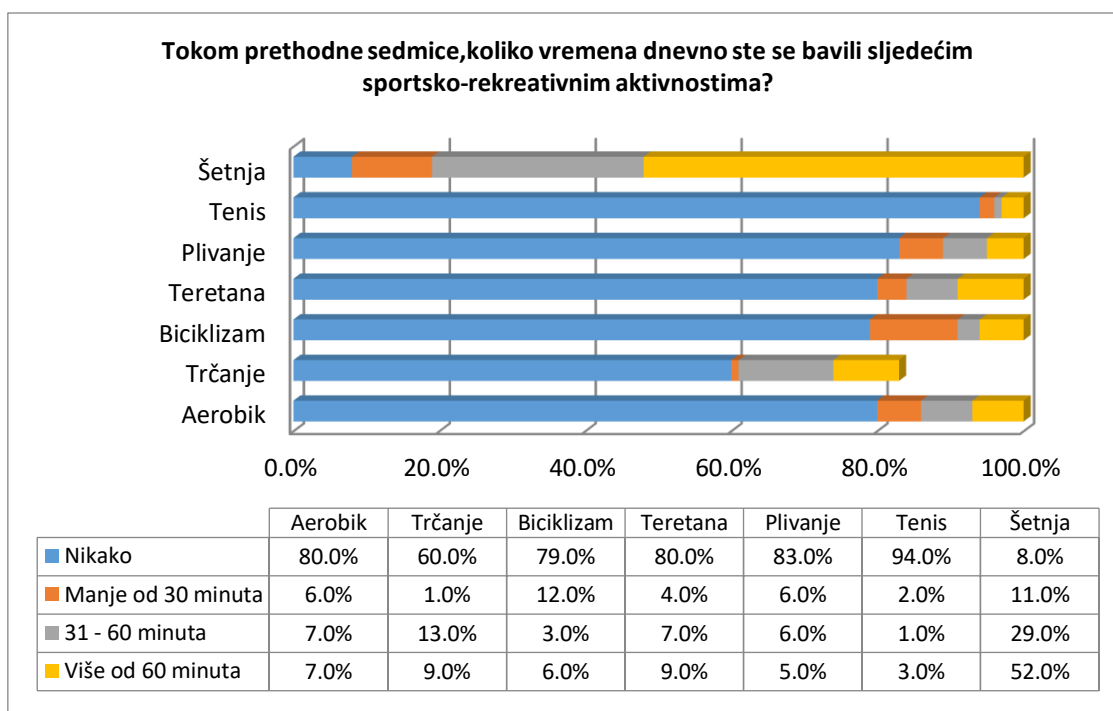
Sportskom rekreacijom bavi se 52 % građana. Međutim, navike se mijenjaju s dobi, pa se građani što su stariji manje bave sportsko-rekreacijskim aktivnostima. Najmlađe dobne skupine (15 - 18 godina i 19 – 25 godina) značajno se više bave sportskom rekreacijom u odnosu na ostale dobne skupine. Najmanje učešće u sportskoj rekreaciji zabilježeno je među građanima dobi 66 i više godina. U prosjeku, svaki deseti građanin bavi se takmičarskim sportom. Takmičarski sport je najzastupljeniji među najmlađom dobnom skupinom odnosno mladima uzrasta od 15 do 18 godina.

Navike u oblasti sporta

Trećina građana (31%) se bavi fizičkim aktivnostima između 30 minuta i sat dnevno. Mlađe dobne skupine i građani dobi između 56 i 65 su nešto skloniji dužim fizičkim aktivnostima (više od 90 minuta dnevno). Građani dobi između 26 i 45 godina su, u odnosu na prosjek populacije, manje skloni dužim fizičkim aktivnostima.

Kada je riječ o prosječnom vremenu koje građani provode baveći se sportsko-rekreativnim aktivnostima, rezultati pokazuju da svaki deseti građanin provodi više od 60 minuta dnevno u teretani ili trčanju.

Zastupljenost motiva za bavljenjem sportskim, rekreativnim i drugim fizičkim aktivnostima posmatrana je na nivou celokupnog uzorka, prema polu te dobnoj skupini. U tabeli 10. dat je prikaz srednjih vrijednosti ocjena važnosti svakog razloga za bavljenje sportom i njihov rang za cjelokupni uzorak.

Tabela 12. Rang motiva za bavljenjem sportskim, rekreativnim i drugim fizičkim aktivnostima

Motiv za bavljenjem sportskim, rekreativnim i drugim fizičkim aktivnostima	Rang	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
Očuvanje tjelesnog i psihičkog zdravlja	1	4,53	0,929
Rekreacija i održavanje kondicije	2	4,32	1,023
Prijatno provođenje slobodnog vremena	3	4,01	1,199
Održavanje ili smanjenje tjelesne težine	4	3,91	1,482
Druženje i sticanje novih poznanstava	5	3,73	1,286
Želja za boljim izgledom	6	3,61	1,367
Želja da se bavim sportom	7	3,44	1,452
Želja da se takmičim	8	2,44	1,476
Želja da budem u trendu	9	2,42	1,518

Očuvanje tjelesnog i psihičkog zdravlja glavni je motiv za bavljenje sportskim, rekreacijskim ili drugim tjelesnim aktivnostima. Osim zdravlja, građani najviše vježbaju kako bi održali/poboljšali kondiciju, prijatno proveli svoje slobodne vrijeme, kontrolirali svoju tjelesnu težinu te se družili sa prijateljima i sticali nova poznanstva. Ipak primjetne su značajne razlike u razlozima za bavljenjem tjelesnom aktivnošću kod različitih društvenih skupina. Osobe dobi između 19 i 45 godina češće se u odnosu na prosjek populacije bave tjelesnim aktivnostima radi očuvanja zdravlja, kontrole tjelesne težine i želje za boljim izgledom. Pojedinci mlađe dobe (15 – 18 godina) se češće od prosjeka populacije bave tjelesnim aktivnostima zbog želje da se bave sportom, budu u trendu i takmiče.

Zadovoljstvo i ocjena kvalitete sportske infrastrukture

Budući da dostupnost i kvaliteta sportskih objekata predstavlja osnovu za zadovoljenje potreba građana iz oblasti sporta, upitnik je obuhvatao set pitanja vezanih za kvalitet dostupnih sportskih objekata po različitim sportskim granama. Pitanja su bila zatvorenog tipa, a ispitanici su zamoljeni da na skali od 1 (izuzetno loše) do 5 (odlično) ocijeni opremljenost objekata ili uređenost površina na kojima se mogu besplatno baviti sportsko-rekreativnim aktivnostima. Rang ocjena je definisan prema zbiru ocjena „dobro“, „vrlo dobro“ i „odlično“. Prema tako dobivenim pokazateljima kreirane su tri vrijednosne skupine, kako bi se na što bolji način ukazalo koji su to sportski objekti kojima su građani najzadovoljniji i koji se mogu smatrati prednostima, odnosno koje su to sportske objekte građani najlošije ocijenili i koji se mogu smatrati nedostacima. Sveukupna ocjena kvaliteta sportskih objekata po različitim sportskim granama je kreirana prema zbiru ocjena „dobro“ 'vrlo dobro' i 'odlično', pri čemu su kreirane tri skupine:

- **visok stepen zadovoljstva** - zbir ocjena „dobro“, 'vrlo dobro' i 'odlično' veći od 70%
- **srednji stepen zadovoljstva** - zbir ocjena „dobro“, 'vrlo dobro' i 'odlično' između 30% do 69,9%
- **nizak stepen zadovoljstva** - zbir ocjena „dobro“, 'vrlo dobro' i 'odlično' manji od 30%.

Rezultati su analizirani na nivou cijele teritorije Općine Centar te po mjesnim zajednicama za pojedine sportske grane.

Na sveukupnom nivou, visok stepen zadovoljstva građana kvalitetom dostupnih sportskih objekata zabilježen je u sportskoj disciplini biciklizam. Srednji stepen zadovoljstva zabilježen je u sljedećim sportskim disciplinama: trčanje, aerobik, nogomet, ples, košarka, rolanje, tenis, odbojka i rukomet. Najniži stepen zadovoljstva kvalitetom sportskih objekata i površina zabilježen je u sportskoj grani streljaštvo/paintball.

Građani koji žive u različitim mjesnim zajednicama iskazali su različit nivo zadovoljstva kvalitetom sportskih objekata i površina po pojedinim sportskim granama. U pogledu dostupnosti sportskih objekata i površina za bavljenjem odbojkom, nizak nivo zadovoljstva zabilježen je u MZ Hrastovi-Mrkovići i MZ Koševsko Brdo. Građani MZ Donji Velešići i MZ Hrastovi-Mrkovići iskazali su nizak nivo zadovoljstva postojećom sportskom infrastrukturom u dvije sportske grane: rukomet i tenis. Također, građani MZ Džidžikovac – Koševo I i MZ Hrastovi-Mrkovići iskazali su znatno nižom ocjenom, u odnosu na prosjek populacije, ocijenili kvalitet postojeće sportske infrastrukture u sportkoj grani plivanja.

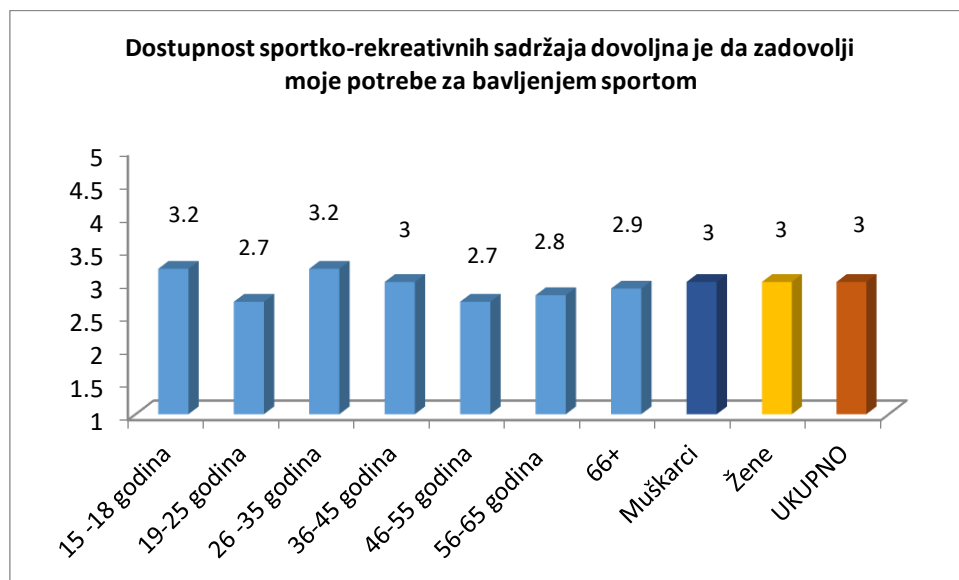
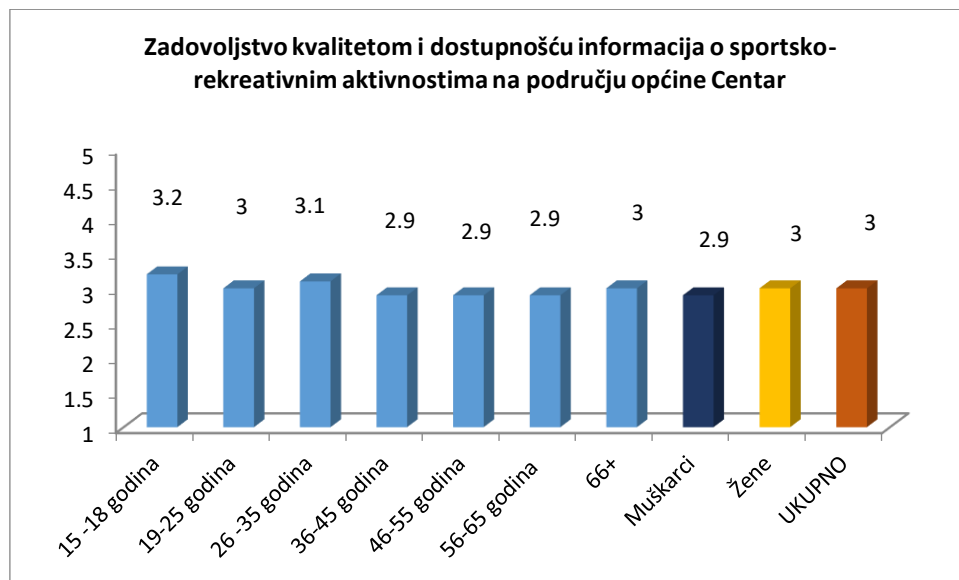
Također, građani su zamoljeni da na skali od 1 („Apsolutno se ne slažem“) do 5 („Apsolutno se slažem“) iskažu svoj nivo slaganja sa dvije tvrdnje:

- Zadovoljan sam s kvalitetom i dostupnošću informacija o sportsko-rekreativnim sadržajima na području Općine Centar i
- Dostupnost sportsko-rekreativnih sadržaja na području Općine Centar je dovoljna da zadovoljim svoje potrebe za sportom

Tabela 13. Zadovoljstvo građana sportskim objektima po mjesnim zajednicama

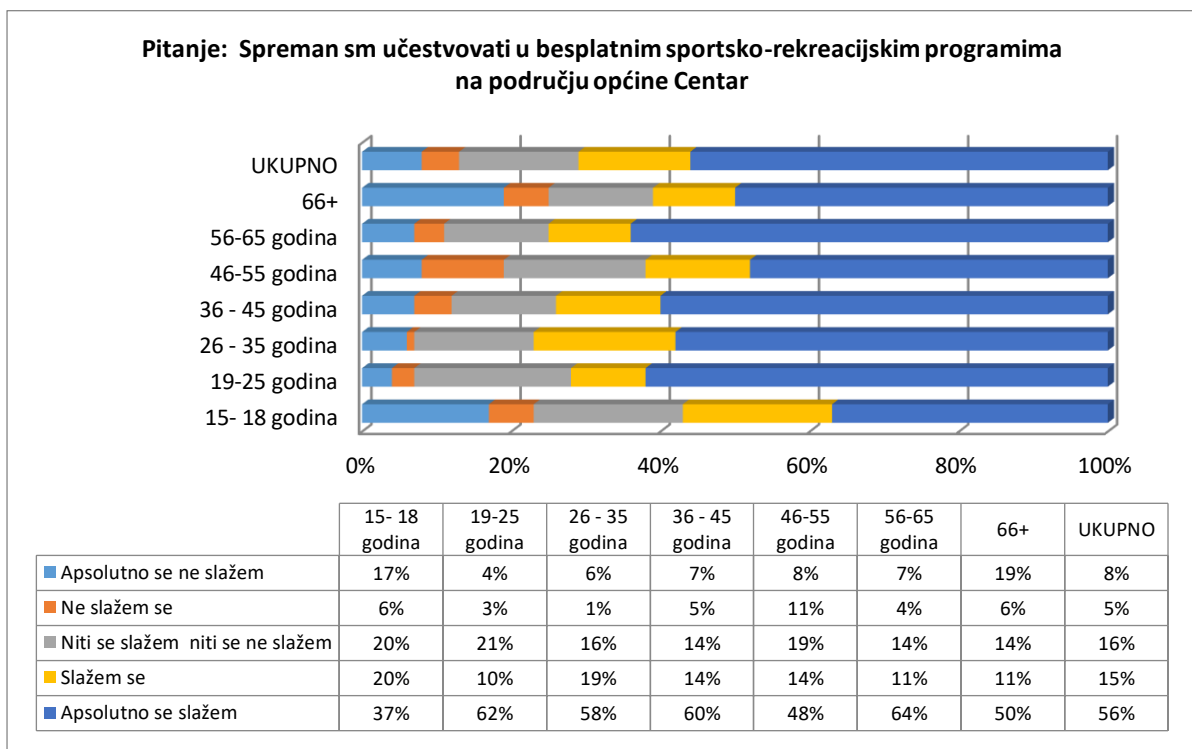
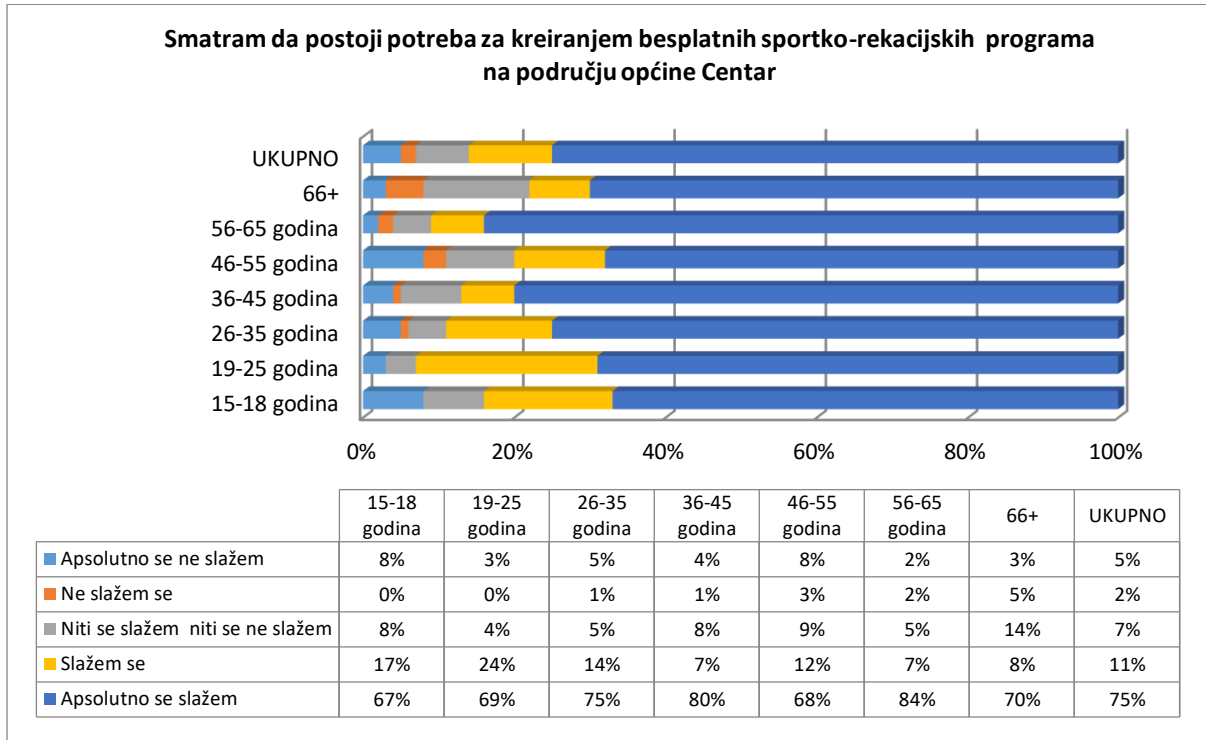
	Nogomet	Košarka	Odbojka	Rukomet	Tenis	Trčanje	Plivanje	Aerobik	Ples	Biciklizam	Streljaštvo	Rolanje
Mjesna zajednica												
Bardakčije	62,1	47,1	42,9	32,1	63,0	75,0	51,7	51,7	42,9	62,1	40,7	53,6
Betanija – Šip	60,0	61,7	37,8	35,6	55,6	69,6	35,6	61,4	56,5	77,8	33,3	46,7
Breka	68,4	77,5	45,9	34,2	34,2	75,0	39,5	53,8	44,7	43,2	21,1	33,3
Ciglane	86,4	54,2	42,9	52,4	61,9	81,8	36,4	61,9	76,2	87,0	45,5	45,5
Crni vrh – Gorica	44,4	60,0	55,6	33,3	44,4	62,5	44,4	55,6	55,6	55,6	22,2	22,2
Donji Velešići	45,5	50,0	45,5	27,3	27,3	36,4	30,0	18,2	9,1	70,0	18,2	36,4
Džidžikovac – Koševo I	60,0	39,1	38,1	40,0	61,9	65,0	21,7	70,0	66,7	75,0	19,0	66,7
Hrastovi – Mrkovići	50,0	51,9	16,7	25,0	17,4	52,0	29,2	44,0	41,7	46,2	25,0	33,3
Koševo II	53,6	46,4	32,1	35,7	57,1	60,7	35,7	50,0	37,0	71,4	14,3	29,6
Koševsko Brdo	46,4	43,3	29,6	35,7	48,1	57,1	32,1	70,4	75,0	71,4	22,2	48,1
Marijin Dvor	65,5	42,4	43,3	34,5	57,1	66,7	43,3	53,8	56,0	74,1	33,3	74,1
Mejtaš – Bjelave	58,3	47,1	44,6	44,6	52,6	66,1	43,1	70,2	74,1	78,7	36,8	65,5
Nahorevo	80,0	43,8	57,1	64,3	78,6	86,7	73,3	83,3	61,5	86,7	46,7	50,0
Park – Višnjik	37,3	38,2	35,5	35,5	51,6	54,8	32,3	40,6	32,3	77,4	36,7	54,8
Pionirska Dolina	53,3	25,0	40,0	41,5	53,3	53,3	33,3	60,0	50,0	64,3	40,0	66,7
Skenderija – Podtekija	52,7	53,4	41,5	41,7	47,2	69,1	59,3	64,2	63,0	72,7	30,2	61,1
Soukbunar	55,6	55,6	47,2	50,0	42,9	61,1	38,9	52,8	50,0	62,9	19,4	52,8
Trg oslobođenja – Centar	58,1	46,5	47,3	39,8	47,9	66,7	47,9	69,4	71,0	74,7	37,0	54,7
UKUPNO	57,7	50,0	41,3	39,8	49,8	65,7	41,7	59,4	56,8	70,4	30,8	52,0

Rezultati su analizirani za ukupnu populaciju, te po spolu i dobnim skupinama. Općenito, građani su iskazali srednji nivo zadovoljstva kvalitetom i dostupnošću informacija o sportsko-rekreativnim sadržajima na području Općine Centar. Nisu zabilježene značajne razlike prema spolu i dobnj skupini. Kada je riječ o stavu građana da su postojeći sportsko-rekreativni sadržaji dovoljni za zadovoljenje njihovih potreba u oblasti sporta, evidentna je potreba za dodatnim unapređenjima u ponudi sadržaja. Značajne razlike, s obzirom na spol i dobnu skupinu, nisu zabilježene po pitanju stava građana o dovoljnosti postojećih sportsko-rekreativnih sadržaja koji se nude na području Općine Centar.

Potrebe građana iz oblasti sporta

Potrebe građana u oblasti sporta predstavljaju dio ljudske motivacione strukture. U istraživanju je aspekt potreba građana iz oblasti sporta identifikovan putem 2 pitanja u kojima smo od ispitanika tražilo da navedu da li smatraju da postoji potreba za kreiranjem besplatnih sportsko-rekreacijskih programa te da li su spremni da učestvuju u takvim programima.

Više od dvije trećine građana (86 %) iskazalo je potrebu za organiziranjem besplatnih sportsko-rekreacijskih programa u različitim sportskim disciplinama (nogomet, košarka, odbojka, itd.). Također, građani su iskazali i visok nivo spremnosti da učestvuju u ovim programima. Gotovo svi građani (96%) koji smatraju da postoji potreba za organiziranjem besplatnih sportsko- rekreacijskim programa iskazali su spremnost da u njima i učestvuju.

Sveukupni rezultati provedenog pilot istraživanja, potvrđuju da građani Općine Centar nisu dovoljno aktivni te njihova svijest o prednostima sporta i zdravih navika kretanja još uvijek nije dovoljno razvijena. Potrebno ih je potaknuti na bavljenje bilo kojom vrstom tjelesne aktivnosti, što je i jedan od ciljeva izrade ove Strategije.

SWOT ANALIZA

Izrada Strategije temeljila se na analizi stanja koja je bila podloga za sagledavanje unutrašnjih i vanjskih faktora koji utiču na sve aspekte sporta i rekreacije u Općini Centar. Pritom se koristila SWOT-analiza (S – strengths/snage, W – weaknesses/slabosti, O – opportunities/mogućnosti i T – threats/prijetnje). U nastavku je predstavljena SWOT-analiza u oblasti sporta.

PREDNOSTI/SNAGE

- Duga tradicija raznovrsnih sportova
- Razrađen sistem programskog finansiranja projekata iz oblasti sporta (Javni poziv za finansiranje i sufinansiranje projekata iz oblasti sporta, sredstvima Budžeta Općine Centar)
- Uspješni sportski projekti za djecu predškolske i školske dobi koje Općina implementira u okviru saradnje sa JU „Centar za sport i rekreaciju“
- Raznovrsna sportska infrastruktura
- Adekvatan broj sportskih terena koji su dostupni građanima (posebno za nogomet i basket)
- Uređene biciklističke staze
- Teren za rekreaciju građana (fitness na otvorenom)
- Raznovrsni sportsko-rekreacijski programi i sadržaji – tradicionalni i novi sportovi, individualni i ekipni, dvoranski i outdoor
- Veliki broj sportskih udruženja te drugih udruženja koji nude kvalitetne programe i sadržaje s područja sporta i rekreacije za različite dobne skupine
- Organizovana mreža osnovnih i srednjih škola i relativno veliki broj osnovnih i srednjih škola na području Općine
- Veliki broj učenika u sistemu sporta
- Postojanje sportskih sekcija u školama te zainteresovanost učenika da se uključe u školski sport
- Popularizacija rekreativnog sporta kroz organizovane manifestacije i druge oblike promocije zdravih stilova života
- Saradnja sa Fakultetom za sport i tjelesni odgoj (FASTO)
- Iskustva Općine u organizaciji sportskih takmičenja
- Iskustvo Općine u prijavama projekata za korištenje EU fondova

NEDOSTACI/SLABOSTI

- Nesistematizovano radno mjesto stručnog saradnika u Općini zaduženog za praćenje i razvoj sporta i rekreacije
- Nedovoljno iskorišteni kapacitet rada Komisije za sport Općine Centar
- Ne postoji baza podataka o sportskim organizacijama koje djeluju na području Općine centar niti podaci o broju članova pojedinih sportskih organizacija
- Ne postoji jasan sistem izvještavanja sportskih organizacija prema institucijama i donatorima
- Nedostatak dijela bazične sportske infrastrukture te sportske infrastrukture koja bi omogućila viši nivo učešća građana u rekreaciji (npr. adrenalinski park, unutrašnja ili vanjska penjačka stijena)
- Nedovoljan broj obrazovanog i stručno osposobljenog kadra na upravljačkim i rukovodećim pozicijama sportskih organizacija
- Loša institucionalna povezanost i saradnja sportskih organizacija
- Neregulisan zdravstveni pregled i praćenje zdravstvenog stanja učesnika u sportu i rekreaciji
- Nedovoljan broj svih skupina građana, posebno djece i mladih, osoba s invaliditetom i

PRILIKE/MOGUĆNOSTI

- Povećavanje svijesti o važnosti bavljenja sportskom aktivnošću
- Općina je samostalna u izradi kriterija finansiranja javnih potreba u sportu
- Finansiranje sporta u poveznici sa socijalnim i zdravstvenim programima
- Saradnja s Općinom prilikom realizacije projekata iz oblasti školskog sporta
- Popularizacija sporta za društvenog fenomena i javnog dobra od općeg interesa
- Stvaranje uslova za kvalitetno obrazovanje vrhunskih sportaša, te sistemsko praćenje školskih i sportskih obaveza
- Uključivanje preduzetničke inicijative iz oblasti sporta
- Izrada digitalnog registra objekata i sportskih organizacija/klubova
- Promocija sporta osoba s invaliditetom
- Mogućnost korištenja novih medija i društvenih mreža za promociju sporta i rekreacije

PRIJETNJE

- Učestale izmjene pravne regulative
- Manjkava primjena postojećih zakonskih akata
- Nedostatak strateškog okvira za razvoj sporta na državnom nivou
- Nedovoljna medijska promocija značaja sporta i rekreacije u funkciji zdravlja
- Manjak stručnih kadrova i njihovog kontinuiranog rada
- Izdavanja školskih sportskih objekata trećim licima (klubovima) i nedovoljan prostor za rad sportskih sekcija
- Neodržavanje, neuređenost i pitanje sigurnosti javnih površina i terena
- Dostupnost nedopuštenih sredstava/tvari radi postizanja boljih rezultata (doping)
- Prevelike ambicije roditelja
- Odustajanje mladih od sporta nakon srednjoškolskog obrazovanja
- Visoki troškovi i složenost učestvovanja na takmičenjima osoba s invaliditetom
- Nezdrav stil života pojedinih dijelova populacije (loše navike u ishrani i tjelesna/fizička neaktivnost)

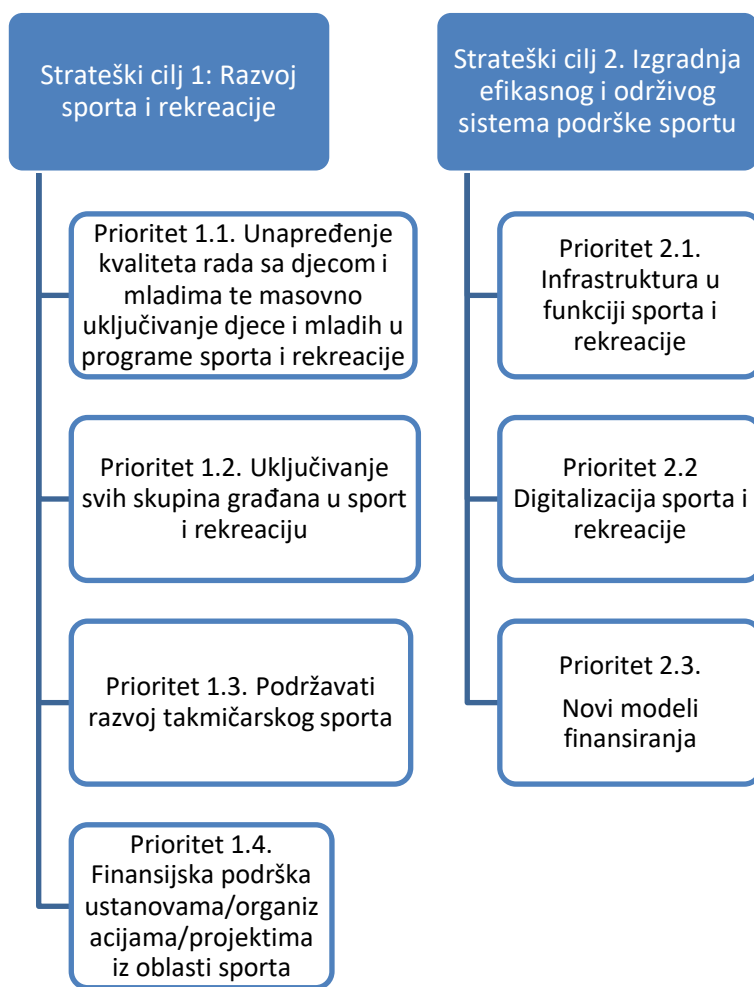
VIZIJA, STRATEŠKI I PRIORITETNI CILJEVI

Strateško opredjeljenje Općine je kreirati uslove koji će omogućiti da se u sport i rekreaciju uključi što veći broj djece i mladih te svih građana s posebnim fokusom na osobe s invaliditetom. Ipak, Općina Centar će u skladu sa svojim finansijskim mogućnostima podržavati razvoj takmičarskog sporta (vrhunskog i kvalitetnog sporta.). Sve navedeno opravdava tezu da sport i rekreacija trebaju pripadati svim građanima. U skladu s ovim strateškim opredjeljenjem, definisana je sljedeća vizija Općine Centar u oblasti sporta za period 2019. – 2022. godine:

Općina Centar - urbano središte u kojem su sport i rekreacija dostupni svima!

Na bazi definisane vizije sporta i predstavljenih strateških odrednica, formulisani su sljedeći strateški ciljevi:

- Strateški cilj 1: Razvoj sporta i rekreacija
- Strateški cilj 2: Izgradnja efikasnog i održivog sistema podrške sportu

Strateški cilj 1. Razvoj sporta i rekreacije obuhvata tri prioritetna cilja. Prvi prioritet 1.1. je Unapređenje kvaliteta rada sa djecom i mladima te masovno uključivanje djece i mladih u programe sporta i rekreacije. Iako i danas Općina podržava projekte koji imaju za cilj uključivanje što većeg broja djece i mladih u sportsko-rekreacijske aktivnosti, kroz ovaj prioritet se želi dodatno naglasiti potreba za razvojem cijelog sistema sporta i rekreacije za djecu i mlade. Drugi prioritet 1.2. Uključivanje svih skupina građana u sport i rekreaciju realizirat će se kroz 6 mjera/aktivnosti:

- Medijska promocija redovne fizičke/tjelesne aktivnosti u funkciji zdravlja,
- Sufinansiranje akcija i manifestacija/događaja koji promoviraju zdrave životne stilove i podstiču na redovnu fizičku/tjelesnu aktivnost kao životni stil
- Sufinansiranje programa/projekata iz oblasti sporta i rekreacije osoba s invaliditetom
- Sufinansiranje programa/projekata rekreacije za treću životnu dob
- Sufinansiranje programa/projekata podrške za učešće žena i djevojčica u sportskim aktivnostima
- Sufinansiranje programa/projekata podrške ženskim sportskim klubovima;

Treći prioritetni cilj 1.3. Podržavati razvoj takmičarskog sporta bavi se problematikom vrhunskih i kvalitetnih sportaša koji su uzor i motiv ostalima, a pogotovo djeci i mladima. S obzirom da j takmičarski sport orijentisan na postizanje rezultata, sportašima u tim kategorijama potrebno je

pružiti podršku u stvaranju uslova za obrazovanje, treniranje i druge životne aktivnosti u skladu sa stvarnim potrebama. Četvrti prioritet odnosi se na finansijsku podršku ustanovama/organizacijama/projektima iz oblasti sporta.

Iz svega navedenog može se zaključiti da se putem Strateškog cilja 1. željelo aktivno doprinijeti razvoju sporta i rekreacije na području Općine Centar i to za sve građane, ali i za vrhunske/kvalitetne sportaše. Iz ovog proizlazi da su sport i rekreacija čvrsto povezane kategorije, a ono što ih posebno veže jesu stručni kadrovi u sportu, odnosno treneri i ostali sportski stručnjaci.

Strateški cilj 2. Izgradnja efikasnog i održivog sistema podrške sportu ostvarit će se putem tri prioriteta. Prioritet 2.1. usmjeren je na daljnji razvoj infrastrukture u funkciji sporta i rekreacije. Iako je Općina Centar uložila značajna sredstva u izgradnji novih sportskih objekata, postoji potreba za rekonstrukcijom starih objekata, te uređenjem školskih igrališta i prostora za rekreaciju na javnim površinama. Prioritet 2.2. usmjeren je na primjenu informacijsko-komunikacijska tehnologija u oblasti sporta u smislu kreiranja jedinstvene digitalne baze podataka o sportskim organizacijama, sportistima i rekreativcima te kreiranje posebne sekcije na web stranici Općine Centar koja bi sadržavala informacije o sportsko-rekreativnim sadržajima, kalendar sportskih događanja/manifestacija, i sl. Prioritet 2.3. usmjeren je na izgradnju i unapređenje kapaciteta Općine, javnih ustanova, sportskih organizacija te drugih interesnih grupa u području pripreme i implementaciju projekata iz oblasti sporta, a koji se mogu finansirati sredstvima iz EU fondova. Također, u okviru ovog prioriteta namjera je ostvariti umrežavanje interesnih grupa iz oblasti sporta u svrhu kreiranja platforme za generisanje projekata iz oblasti sporta koji se potencijalno mogu finansirati sredstvima EU fondova.

U vezi sa strateškim ciljem 1: Razvoj sporta i rekreacije, moguće je definisati sljedeće indikatore uspješnosti implementacije:

- Finansijski podržana implementacija projekata usmjerenih ka podizanju svijesti građana o znalaju sporta i tjelesnog vježbanja (minimalno 10 projekata),
- Finansijski podržana organizacija događaja koji promoviraju zdrave životne stilove i podstiču građane na redovnu fizičku/tjelesnu aktivnost (minimalno 8 događaja),
- Finansijski podržani projekti iz oblasti sporta i rekreacije osoba s invaliditetom (minimalno 8 projekata),
- Finansijski podržani projekti iz oblasti sporta i rekreacije koji su usmjereni na građane treće životne dobi (minimalno 8 projekata),
- Finansijski podržani projekti iz oblasti sporta i rekreacije koji su usmjereni na povećanje učesća žena i djevojčica u sportskim aktivnosti (minimalno 8 projekata),
- Finansijski podržani projekti ženskih sportskih klubova (minimalno 4 projekta),
- Povećan broj građana koji se redovno ili pretežno redovno (1 do 2 puta sedmično) bave sportskom i tjelesnim vježbanjem za minimalno 20%,
- Povećan broj građana koji se bave tjelesnim vježbanjem na otvorenom (vanjski fitness, street workout) za minimalno 50%,
- Povećana uključenost učenika osnovnih i srednjih škola u školskom sportu za minimalno 50%,
- Povećana uključenost djece predškolske dobi u sportske programe za minimalno 70%,

- Uvedena minimalno 3 dodatna besplatna programa koji pružaju mogućnost građanima da se bave sportom i tjelesnim vježbanjem,
- Implementiran program stipendiranja trenera za dalje školovanje,
- Osmišljen i implementira sistem kontrole kvaliteta rada trenera u sportu,

U vezi sa strateškim ciljem 2: Izgradnja efikasnog i održivog sistema podrške sportu, moguće je definisati sljedeće indikatore uspješnosti implementacije:

- Izrađeni i usvojeni godišnji planovi održavanja, uređivanja i rekonstrukcije postojećih vanjskih sportskih i dječijih igrališta na području Općine Centar za 2020., 2021. i 2022. godinu,
- Izrađen i usvojen Akcioni plan rekonstrukcije FIS-a,
- Izrađeni idejni, glavni i izvedbeni projekt te izabran izvođač radova za rekonstrukciju FIS-a,
- Izrađena studija isplativosti izgradnje sportsko-rekreativnog kompleksa Vranjače sa žičarom,
- Izrađena studija isplativosti izgradnje kompleksa za pratećim ugostiteljskim sadržajima u Nahorevu sa izgradnjom žičare,
- Povećan iznos izdvajanja za održavanje sportske infrastrukturu iz budžeta Općine Centar za minimalno 5%,
- Kreirana jedinstvena digitalne baze podataka o sportskim organizacijama, sportistima i rekreativcima koji djeluju na području Općine Centar,
- Kreirana i redovno održavana posebna sekcije web stranice Općine Centar koja sadrži informacije o sportsko-rekreativnim sadržajima, kalendar sportskih događanja/manifestacija, i sl. ,
- Održane minimalno 4 edukativna programa iz oblasti projektnog menadžmenta za zaposlene Općine Centar.

AKCIONI PLAN I MONITORING

U akcionom planu se opisuju projekti koje je potrebno implementirati u predstojećem periodu kako bi se ostvarili postavljeni strateški ciljevi i dosegla vizija razvoja sporta na području Općine Centar. Ovim akcionom planom obuhvaćeni su projekti koji su pristigli na javno objavljeni poziv Općine Centar za dostavljanje projekata u svrhu izrade Strategije Općine Centar iz oblasti sporta za period 2019 – 2022. godina. Budući da strategija obuhvata duži vremenski period, tokom implementacije Strategije bit će potrebno pratiti realizaciju projekata te prema potrebi korigovati predviđeni plan, u smislu njegovog sadržaja i dinamike.

Efikasno upravljanje razvojem sporta te realizacija projekata iz oblasti sporta primarno će zavisiti od stvaranja preduslova za efikasno provođenje projekata. Temeljni preduslov za efikasnu implementacije Strategije jeste uspostavljanje jakog i odgovornog tima zaduženog za implementaciju svih aktivnosti koji su definisani ovim dokumentom. Pri tome je važno naglasiti da efikasnost implementacije Strategije zavisi i od nivoa angažmana različitih interesnih grupa. Zbog toga je izuzetno važno osigurati transparentnost kod donošenja odluka te komunikaciju i povjerenje među interesnim grupama.

U Tabeli 12 rezimirani su projekti koji su grupisani u tri strateška područja :

- 1) Razvoj sporta i rekreacija ;
- 2) Izgradnja efikasnog i održivog sistema podrške, organizacije, koordinacije i praćenja sporta
- 3) Razvoj novih modela finansiranja

Na temelju dostavljenih prijedloga projekata po osnovu poziva za dostavljanje projekata u svrhu izrade Strategije procijenjeno je da je za realizaciju Strateškog cilja 1 periodu od 2019. do 2022. godine potrebno izdvojiti cca 579 508 KM godišnje. Za ostvarenje Strateškog cilja, prema dostavljenim projektima, potrebno je izdvojiti cca 1.038. 84 KM u periodu of 2019. do 2022. godine. Riječ je o razvojnim projektima odnosno o ulaganjima u sportsku infrastrukturu (izvođenje građevinskih radova). Kod određenih projekata nedvojbeno se očekuje potreba za implementacijom novih modela finansiranja kao što su EU fondovi.

Monitoring i ocjenjivanje ostvarenja strategije predstavlja sistem za mjerenje napretka ostvarenja postavljenih ciljeva, poduzimanje pravovremenih mjera sa ciljem mogućih korekcija, te ocjenu cjelokupne uspješnosti realizacije strategije. Monitoring podrazumijeva sistem prikupljanja i obrade podataka u svrhu poređenja postignutih rezultata sa planiranim. Monitoring i evaluacija ostvarenja razvojnih planova i strategije u cijelosti radi se na godišnjem nivou, na temelju definisanih projektnih i programskih indikatora i plana implementacije.

U cilju monitoringa i evaluacije ostvarenja Strategije, preporuka je da Općina Centar oformi stručnu komisiju ili radni tim za evaluaciju realizovanih i planiranih aktivnosti koja će sačiniti Godišnji i Izvještaj o realizacije Strategije i podnijeti isti Načelniku Općine.

Tabela 14. Okvirni akcioni plan, 2019 – 2022.

STRATEŠKI CILJ 1: RAZVOJ SPORTA I REKREACIJE					
Prioritetni cilj 1.1. Unapređenje kvaliteta rada sa djecom i mladima te masovno uključivanje djece i mladih u sport i rekreaciju					
Aktivnosti/Projekti	Indikatori aktivnosti	Odgovorne institucije i partneri	Rokovi aktivnosti	Resursi	
1.1.1.	<i>Sufinansiranje programa edukacije i stručnog usavršavanja trenera i trenerica</i>	<i>Broj programa Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar Osnovne i srednje škole Fakultet za sport i tjelesni odgoj Centar za sport i rekreaciju Sportske organizacije</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.1.2.	<i>Sufinansiranje rada trenera i trenerica i/ili stvaranje preduslova za zapošljavanje profesionalnih trenera koji bi kontinuirano radili s djecom u sportovima u kojima postoji veliki broj djece</i>	<i>Broj novozaposlenih sportskih stručnjaka</i>	<i>Općina Centar JU Centar za sport i rekreaciju Sportske organizacije</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.1.3.	<i>Proširenje ponude sportskih sekcija u osnovnim i srednjim školama te jačanje saradnje između škola i sportskih organizacija</i>	<i>Broj novih sportskih sekcija</i>	<i>Osnovne škole Srednje škole</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Nisu potrebna sredstva</i>
1.1.4.	<i>Škola plivanja kao dio nastavnog procesa za učenike osnovnih škola sa područja Općine Centar</i>	<i>Broj korisnika, po spolu i dobnoj skupini</i>	<i>Općina Centar, JP Olimpijski bazen Otoka</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.1.5.	<i>Projekt 365 sport plus – besplatno bavljenje sportom za učenike osnovnih škola</i>	<i>Broj korisnika, po spolu i dobnoj skupini</i>	<i>Općina Centar, JU Centar za sport i rekreaciju</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.1.6.	<i>Sufinansiranje programa/projekata praćenje napretka djece i mladih, njihovog interesa i potencijalnog talenta od strane stručnih osoba te usmjeravati prema pojedinim sportovima i udruženjima (osnovna i srednje škole)</i>	<i>Broj projekata Broj korisnika</i>	<i>Općina Centar Osnovne i srednje škole Fakultet za sport i tjelesni odgoj Sportske organizacije</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>

Aktivnosti/Projekti	Indikatori aktivnosti	Odgovorne institucije i partneri	Rokovi aktivnosti	Resursi
1.1.7.	<i>Sportski susreti srednjih škola</i>	<i>Broj učesnika</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.1.8.	<i>Vannastavne aktivnosti iz oblasti sporta za učenike OŠ i djecu predškolskog uzrasta sa područja Općine putem Centra za sport i rekreaciju</i> <i>Sportsko animacijski program za djecu predškolskog uzrasta</i> <ul style="list-style-type: none"> - Dan prvačića - Sportsko animacijski program za djecu predškolskog uzrasta - Škola gimnastike - Škola skijanja - Škola košarke - Škola rukometa - Univerzalna škola sporta - Škola fudbala - Škola malog fudbala - Škola odbojke - Univerzalna škola borilačkih vještina "Preventivom za zdravlje naše budućnosti" 	<i>Broj projekata</i> <i>Broj korisnik, po spolu i dobnoj skupini</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.1.9.	<i>Škola u prirodi</i>	<i>Broj projekata</i> <i>Broj učesnika</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
Prioritetni cilj 1.2. Uključivanje svih skupina građana u sport i rekreaciju - SPORT ZA SVE				
1.2.1.	<i>Podrška projektima razvoja svijesti o značaju sporta i njegovim vrijednostima</i>	<i>Broj projekata</i> <i>Broj korisnika</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.2.2.	<i>Sufinansiranje akcija i manifestacija/događaja koji promoviraju zdrave životne stilove i podstiču na redovnu fizičku/tjelesnu aktivnost kao životni stil</i>	<i>Broj manifestacija/događaja</i> <i>Broj učesnika</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>

			<i>srednje škole</i>		
1.2.3.	<i>5K Spring run/Proljetna utrka</i>	<i>Broj učesnika Broj mladih volontera koji su učestvovali u projektu</i>	<i>Općina Centar</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.2.4.	<i>Sarajevo polumaraton</i>	<i>Broj učesnika (građana i sportskih rekreativaca) Broj mladih volontera koji su učestvovali u projektu</i>	<i>Općina Centar</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.2.5.	<i>Škola trčanja</i>	<i>Broj medijskih objava na temu edukacije i informisanja BiH građana o zdravlju i važnosti zdravih životnih navika Evidentirani broj polaznika u Školi trčanja Evidentiran broj pohađanih treninga po polazniku</i>	<i>Općina Centar</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
Aktivnosti/Projekti		Indikatori aktivnosti	Odgovorne institucije i partneri	Rokovi aktivnosti	Resursi
1.2.6.	<i>Sufinansiranje programa/projekata iz oblasti sporta i rekreacije osoba s invaliditetom</i>	<i>Broj projekata Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar OCD</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.2.7.	<i>Sufinansiranje programa/projekata rekreacije za treću životnu dob (npr. Korektivno-preventivna gimnastika, Aktivan život =Zdravo starenje = Kvalitetan život, Aktivan život = Kvalitetan život biram zdravlje)</i>	<i>Broj projekata Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar OCD</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.2.8.	<i>Sufinansiranje programa/projekata podrške za učešće žena i djevojčica u sportskim aktivnostima</i>	<i>Broj projekata Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar OCD</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>

1.2.9.	<i>Sufinansiranje programa/projekata podrške ženskim sportskim klubovima</i>	<i>Broj projekata Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar Sportkse ustanove/organizacije</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
Prioritetni cilj 1.3. Podržavati razvoj takmičarskog sporta					
1.3.1.	<i>Definisanje mjerila i kriterija za formiranje liste perspektivnih sportaša te uspostavljanje modela o pružanju podrške vrhunskim i perspektivnim sportašima, odnosno klubovima koji s njima rade.</i>	<i>Definisana mjerila i kriterija Kreirana lista perspektivnih sportaša</i>	<i>Općina Centar Ministarstvo sporta KS Sportske ustanove/organizacije</i>	<i>2019</i>	<i>Nisu potrebna sredstva</i>
1.3.2.	<i>Poboljšavanje finansijskih i materijalnih uslova za pripreme i takmičenja sportaša kroz sufinansiranje članarina u sportskim klubovima, s posebnim fokusom na mlade od 15 do 18 godina starosti</i>	<i>Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar Ministarstvo sporta KS Sportske organizacije</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.3.3.	<i>Sufinansiranje organizacije sportskih takmičenja za mlade:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Košarkaška liga osnovnih škola</i> ▪ <i>Turnir u fudbalu</i> ▪ <i>Takmičenje u odbojci- dječaci i djevojčice</i> ▪ <i>Takmičenje u košarci – dječaci i djevojčice</i> ▪ <i>Srednjoškolski sportski susreti</i> 	<i>Broj sufinansiranih sportskih takmičenja Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar Osnovne i srednje škole Sportske organizacije</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.3.4.	<i>Sufinanciranje odlaska mladih sportista (18 do 30 godina) na svjetska takmičenja</i>	<i>Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar Sportske organizacije</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
Aktivnosti/Projekti		Indikatori aktivnosti	Odgovorne institucije i partneri	Rokovi aktivnosti	Resursi
1.3.5.	<i>Unapređenje kvalitete zdravstvene zaštite za sportaše kroz finansijske podršku udruženjima za obavljanje redovnih pregleda i praćenje sportaša na treninzima i utakmicama</i>	<i>Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar Zdravstvene ustanove Sportske organizacije</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
Prioritetni cilj 1.4. Finansijska podrška sportskim ustanovama/udruženjima/projektima					
Aktivnosti/Projekti		Indikatori aktivnosti	Odgovorne institucije i partneri	Rokovi aktivnosti	Resursi
1.4.1.	<i>Finansijska podrška za rad JU Centar za sport i</i>	<i>Uspješnost poslovanja</i>	<i>Općina Centar</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>

	<i>rekreaciju</i>	<i>Broj realizovanih projekata</i>	<i>JU Centar za sport i rekreaciju</i>		
1.4.2.	<i>Finansijska podrška JU Centar za sport i rekreaciju za nabavku opreme i sportskih rekvizita za sportske klubove</i>	<i>Stane postojeće i nove opreme i sportskih rekvizita</i>	<i>Općina Centar JU Centar za sport i rekreaciju</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.4.3.	<i>Finansijska podrška sportskim organizacijama, projektima i pojedincima</i>	<i>Broj projekata</i>	<i>Općina Centar OCD</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.4.4.	<i>Byke Fest</i>	<i>Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar JU Centar za sport i rekreaciju</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.4.5.	<i>Fitness ljeto</i>	<i>Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar OCD</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
1.4.6.	<i>Rolerijada</i>	<i>Broj učesnika</i>	<i>Općina Centar OCD</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>

STRATEŠKI CILJ 2: IZGRADNJA EFIKASNOSG I ODRŽIVOG SISTEMA PODRŠKE, ORGANIZACIJE, KOORDINACIJE I PRAĆENJA SPORTA

Prioritetni cilj 2.1. Izgradnja i obnova infrastrukture u funkciji sporta i rekreacije

Aktivnosti/Projekti	Indikatori aktivnosti	Odgovorne institucije i partneri	Rokovi aktivnosti	Resursi
2.1.1. <i>Izrada planske dokumentacije i izgradnje novih sportskih ploha</i>	<i>Izrađena planska dokumentacija Broj novih sportskih ploha</i>	<i>Općina Centar Zavod za planiranje razvoja KS</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
2.1.2. <i>Izrada plana upravljanja sportskim aktivnostima na sportskim plohama Općine Centar (sportski sadržaji, kontrola, bezbjednost)</i>	<i>Izrađen plan</i>	<i>Općina Centar</i>	<i>2019</i>	<i>Nisu potrebna sredstva</i>
2.1.3. <i>Implementacija Plana upravljanja sportskim aktivnostima na sportskim plohama Općine Centar (sportski sadržaji, kontrola, bezbjednost)</i>	<i>Broj novih sportskih sadržaja Broj opremljeni postojećih sportskih sadržaja</i>	<i>Općina Centar</i>	<i>2020. – 2022.</i>	<i>Budžet</i>
2.1.4. <i>Sufinansiranje izgradnje i opremanja školskih objekata (sale, igrališta, tereni, dvorišta, oprema)</i>	<i>Broj školskih objekata</i>	<i>Općina Centar Vlada KS</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>

2.1.5.	<i>Redovne aktivnosti održavanja postojećih sportskih ploha</i>	<i>Broj sportskih ploha</i>	<i>Općina Centar</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
2.1.6.	<i>Opremanje sportskim mobilijarom javnih površina / street work out parkovi</i>	<i>Broj sportskih parkova</i>	<i>Općina Centar</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet</i>
2.1.7.	<i>Investiciono održavanje stadiona Asima Ferhatović Hase (sufinansiranje ugradnje grijanja na glavnom terenu i sanacije reflektora, izgradnja kontrolne sobe, video nadzor</i>	<i>Stanje opreme</i>	<i>Općina Centar Ministarstvo sporta KS</i>	<i>Kontinuirano</i>	<i>Budžet Vlada KS</i>
2.1.8.	<i>Izrada studije o opravdanosti modernizacije i rekonstrukcije Olimpijskog stadiona Asim Ferhatović Hase modelom JPP a</i>	<i>Izrađena studija</i>	<i>Općina Centar Ministarstvo KS Eksperti sportske, arhitektonske /građevinske i ekonomske struke</i>	<i>2019.</i>	<i>Budžet Vlada KS</i>
Aktivnosti/Projekti		Indikatori aktivnosti	Odgovorne institucije i partneri	Rokovi aktivnosti	Resursi
2.1.9.	<i>Priprema projekta, modernizacija i rekonstrukcija Stadiona Asim Ferhatović Hase (obuhvat RP Zetra)</i>	<i>Izvedbeni projekat Izvršena rekonstrukcija</i>	<i>Općina Centar Vlada KS Poduzetnici</i>	<i>2019.- 2022.</i>	<i>Budžet Privatni kapital Pomoć UEFA(FIFA)</i>
2.1.10.	<i>Priprema projekta i Izgradnja sportsko- rekreativnog kompleksa za pratećim ugostiteljskim sadržajima u Nahorevu sa izgradnjom žičare (RP Zetra i UP Nahorevska brda)</i>	<i>Izvedbeni projekat</i>	<i>Općina Centar Zavod za planiranje razvoja KS, Ministarstvo saobraćaja KS; investitori</i>	<i>2019. – 2022.</i>	<i>Budžet Privatni kapital EU fondovi</i>
2.1.11.	<i>Stvaranje planskih preduslova i izgradnja ugostiteljsko, sportsko-rekreativnog kompleksa Vranjače sa žičarom (izrada UP Vranjače i prodaja zemljišta)</i>	<i>Kreirani planski preduslovi Studija o izvodivosti</i>	<i>Općina Centar Sarajevo; Zavod za planiranje razvoja KS, investitori</i>	<i>2019. – 2022.</i>	<i>Budžet Privatni kapital</i>
2.1.12.	<i>Izrada Akcionog plana modernizacije FIS-a</i>	<i>Akcioni plan modernizacije FIS-a</i>	<i>JU Centar za sport i rekreaciju</i>	<i>2019.</i>	<i>Budžet EU fondovi</i>

2.1.13.	Rekonstrukcija gimnastičke skale u sportskom objektu FIS	Izvršene pripreme i završena izgradnja/rekonstrukcija sportskih objekata	Općina Centar Centar za sport i rekreaciju	2019.- 2022.	Budžet EU fondovi
2.1.14.	Rekonstrukcija aerobik i fitness sale u sportskom objektu FIS	Izvedbeni projekat Izvršena rekonstrukcija	Općina Centar Centar za sport i rekreaciju	2019. – 2022.	Budžet EU fondovi
2.1.15.	Izgradnja i opremanje hostela u okviru sportskog objekt FIS	Izvedbeni projekat Izvršena rekonstrukcija	Općina Centar Zavod za planiranje KS Poduzetnici	2019. – 2022.	Općina Centar Privatni kapital EU fondovi
2.1.16.	Tenis centar „Koševo“ – Rekonstrukcija pomoćnih objekata i izgradnja dodatnih sadržaja, ukupne površine od 579,890m2	Realizovana rekonstrukcija	Općina Centar	2019- 2022.	Budžet
Aktivnosti/Projekti		Indikatori aktivnosti	Odgovorne institucije i partneri	Rokovi aktivnosti	Resursi
2.1.17.	Izgradnja adrenalinskih/paintball parkova na više lokaliteta	Izvedbeni projekat i izgradnja	Općina Centar Zavod za planiranje KS Poduzetnici	2019. – 2022.	Budžet Privatni kapital EU fondovi
2.1.18.	Mapiranje pješačkih, biciklističkih i planinarskih staza	Mapirane imedijski promovirane staze	Općina Centar Mediji	Kontinuirano	Budžet
2.1.19.	Rekreativno/aktivno šetanje na mapiranim pješačkim stazama	Zadovoljstvo građana	Općina Centar	Kontinuirano	Budžet
2.1.20.	Rekreativni/aktivni biciklizam na mapiranim biciklističkim stazama	Zadovoljstvo građana	Općina Centar	Kontinuirano	Budžet
Prioritetni cilj 2.2. Digitalizacija sporta i rekreacije					
2.2.1.	Kreiranje baze podataka o broju sportskih organizacija, broju sportaša i rekreativaca, sportskim objektima i ulaganja u izgradnju nove i nepostojeće sportske infrastrukture	Kreirana baza podataka	Općina Centar Sportske organizacije	2019.	Nisu potrebna sredstva
2.2.2.	Unapređenje vidljivosti značajnih gradskih sportsko-	Kreirana podstranica	Općina Centar	2019.	Nisu potrebna

	<i>rekreacijskih sadržaja i manifestacija Izrada web stranice „SPORT“ Općine Centar i njeno povezivanje s društvenim mrežama i vođenje brige o sadržaju</i>	„SPORT“			sredstva
2.2.3.	<i>Povećanje vidljivosti sportskih događanja i manifestacija kroz veći angažman u javnoj komunikaciji i oglašavanju putem web stranica, društvenih mreža, javnih akcija, promidžbenih materijala, saradnje s medijima</i>	Broj pojavljivanja u TV medijima Broj „Share“ & „Like“ na društvenim mrežama	Općina Centar Mediji	Kontinuirano	Nisu potrebna sredstva
Prioritetni cilj 2.3. Novi modeli finansiranja					
2.3.1.	<i>Jačanje kapaciteta Općine u prikupljanju sredstava iz fondova EU i podrška izradi prijedloga projekata iz oblasti sporta</i>	Uspostavljen koordinacioni tim za prikupljanje sredstava iz fondova EU	Općina Centar	Kontinuirano	Nisu potrebna sredstva
2.3.2.	<i>Pružanje podrške kroz partnerstvo na EU projektima</i>	Identifikovani projekti i uspostavljeno partnerstvo sa potencijalnim aplikantima	Općina Centar Ministarstvo sporta KS OCD	Kontinuirano	Nisu potrebna sredstva
2.3.3.	<i>Sufinansiranje programa u oblasti edukacije/treninga sportskih organizacija za pripremu i implementaciju EU projekata</i>	Broj edukacija/treninga Broj učesnika	Općina Centar OCD	Kontinuirano	Budžet

Prilog 1. Koordinaciono tijelo i članovi radnih grupa za izradu Strategije Općine Centar iz oblasti sporta za period 2019 - 2022. godina

KOORDINACIONO TIJELO				
Red.br.	IME I PREZIME	FUNKCIJA		E-MAIL
1.	Jasmina Fazlić	Zamjenica načelnika Općine Centar	predsjednik	jasmina.fazlic@centar.ba
2.	Predrag Slomović	Uposlenik Općine Centar	zamjenik predsjednika	predrag.slomovic@centar.ba
3.	Almir Peštek	Ekonomski fakultet	član	almir.pestek@efsa.unsa.ba
4.	Enes Karović	Uposlenik Općine Centar	član	enes.karovic@centar.ba
5.	Merima Činjarević	Ekonomski fakultet- Menadžer za strategiju	član	merima.cinjarevic@efsa.unsa.ba
6.	Elma Sultanić	Uposlenik Općine Centar	član	elma.sultanic@centar.ba
7.	Jasmina Polić	Direktorica JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	jasmina.polic@csrsa.ba
8.	Admir Bukva	Komisija za kulturu i sport	član	bukva14@yahoo.com
9.	Haris Alić	Dekan Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja	član	halic@fasto.unsa.ba
10.	Edin Mirvić	Komisija za kulturu i sport	član	edinmirvic@gmail.com
11.	Salko Pašović	Vijećnik Općine Centar	član	salko.pasovic@centar.ba
12.	Safet Huremović	Uposlenik Općine Centar	član	safet.huremovic@centar.ba
13.	Igor Stojanović	Vijećnik Općine Centar	član	igor.stojanovic@centar.ba
14.	Varja Nikolić	Centar za zdravo starenje Općina Centar	član	czzs@centar.ba

GRUPA ZA PROPISE IZ OBLASTI SPORTA (I)				
1.	Elma Sultanić	Uposlenik Općine Centar	predsjednik	elma.sultanic@centar.ba
2.	Jasmin Gerin	Uposlenik Općine Centar	član	jasmin.gerin@centar.ba
3.	Zvonko Bošnjak	Savjet za kulturu i sport	član	Nema email adresu / broj tel. : 061/439-959
4.	Emina Berbić	UO JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	e.berbic@alshiddi.ba
5.	Elma Šenderović	JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	pravna.sluzba@csrsa.ba

GRUPA ZA ANALIZU STANJA SPORTSKE INFRASTRUKTURE NA PODRUČJU OPĆINE CENTAR (II)				
1.	Jasmina Polić	Direktorica JU „Centar za sport i rekreaciju“	predsjednik	jasmina.polic@csrsa.ba
2.	Muhamed Alaim	JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	ainaalaim@hotmail.com
3.	Hamdija Hasanović	Komisija za kulturu i sport	član	hamdijah@gmail.com
4.	Emir Ibragić	Komisija za kulturu i sport	član	emir.ibragic@gmail.com
5.	Amira Dedović	Uposlenik Općine Centar	član	anira.dedovic@centar.ba
6.	Ibrahim Burazerović	Uposlenik Općine Centar	član	ibrahim.burazerevic@centar.ba
7.	Senada Bosno	Vijećnik Općine Centar	član	senada.bosno@centar.ba

GRUPA ZA ANALIZU STANJA SPORTSKE INFRASTRUKTURE NA PODRUČJU OPĆINE CENTAR (II)				
1.	Jasmina Polić	Direktorica JU „Centar za sport i rekreaciju“	predsjednik	jasmina.polic@csrsa.ba
2.	Muhamed Alaim	JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	ainaalaim@hotmail.com
3.	Hamdija Hasanović	Komisija za kulturu i sport	član	hamdijah@gmail.com
4.	Emir Ibragić	Komisija za kulturu i sport	član	emir.ibragic@gmail.com
5.	Amira Dedović	Uposlenik Općine Centar	član	anira.dedovic@centar.ba
6.	Ibrahim Burazerović	Uposlenik Općine Centar	član	ibrahim.burazerevic@centar.ba
7.	Senada Bosno	Vijećnik Općine Centar	član	senada.bosno@centar.ba

GRUPA ZA ANALIZU USLOVA RADA I RAZVOJA SPORTSKIH ORGANIZACIJA (III)				
1.	Emir Zimić	Komisija za kulturu i sport	predsjednik	Nema email adresu / broj tel. : 062/354-808
2.	Emir Ibragić	Komisija za kulturu i sport	član	emir.ibragic@gmail.com
3.	Admir Bukva	Komisija za kulturu i sport	član	bukva14@yahoo.com
4.	Hamdija Hasanović	Komisija za kulturu i sport	član	hamdijah@gmail.com
5.	Edin Mirvić	Komisija za kulturu i sport	član	edinmirvic@gmail.com
6.	Senad Memić	Komisija za kulturu i sport	član	senad.memic@live.com
7.	Adis Mušanović	JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	sfdesignsa@gmail.com
8.	Elvedin Moralić	Sportski savez Kantona Sarajevo	član	elvedinmoralic77@gmail.com
9.	Zlatko Moratić	Udruženje „Jesi li za basket“	član	moraticz@gmail.com
10.	Admir Šehović	Uposlenik Općine Centar	član	admir.sehovic@centar.ba

GRUPA ZA INKLUZIJU U SPORTU (IV)				
1.	Edin Mirvić	Komisija za kulturu i sport	predsjednik	edinmirvic@gmail.com
2.	Admir Bukva	Komisija za kulturu i sport	član	bukva14@yahoo.com
3.	Damir Jusufbegović	Teniski klub „Winner“	član	damir.jusufbegovic@gmail.com
4.	Kenan Kuduz	SD Slijepih Kantona Sarajevo	član	kkudus@bih.net.ba
5.	Amel Kapo	Plivački klub „Spid“	član	amelkapo86@gmail.com
6.	Armin Smajlović	UG Oaza	član	oaza@udruzenjeoaza.ba
7.	Elvira Bešlija	Saveza za paraplegičare i oboljele od dječije paralize	član	savez@paraplegicari.org

GRUPA ZA ANALIZU STANJA UČEŠĆA GRAĐANA U SPORTSKIM AKTIVNOSTIMA (V)				
1.	Haris Alić	Dekan Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja	predsjednik	halic@fasto.unsa.ba
2.	Edin Mirvić	Komisija za kulturu i sport	član	edinmirvic@gmail.com
3.	Emir Zimić	Komisija za kulturu i sport	član	Nema email adresu / broj tel. : 062/354-808
4.	Emir Ibragić	Komisija za kulturu i sport	član	emir.ibragic@gmail.com
5.	Muhamed Alaim	JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	ainaalaim@hotmail.com
6.	Predrag Pašić	Savjet za kulturu i sport	član	predrag.pasic58@gmail.com

GRUPA ZA ZDRAVLJE SPORTISTA (VI)				
1.	Salko Pašović	Vijećnik Općine Centar	predsjednik	salko.pasovic@centar.ba
2.	Amer Kreso	Direktor JU Zavod za sportsku medicinu	član	sportmed@yahoo.com
3.	Belma Bašović	Uposlenik Općine Centar	član	belma.basovic@centar.ba
4.	Zajim Jatić	JU Dom zdravlja KS	član	jaticzaim@gmail.com

GRUPU ZA UNAPREĐENJE RADA U SPORTU (VII)				
1.	Igor Stojanović	Vijećnik Općine Centar	predsjednik	igor.stojanovic@centar.ba
2.	Samir Avdić	Udruženje „Jesi li za basket“	član	avdic11@gmail.com
3.	Emir Kurtić	Fudbalski klub „Akademica“	član	emir.kurtic@gmail.com
4.	Marijana Podrug Arapović	Fit & Fun	član	mpodrugarapovic@gmail.com
5.	Adis Mulaosmanović	UO JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	adismulaosmanovic@hotmail.com
6.	Amer Kapo	KJP Centar „Skenderija“	član	amer.k@skenderija.ba
7.	Samir Salihović	Odbojkaški klub „Smeč“	član	samirsalihovic@hotmail.com
8.	Edin Abdurahmanović	Vijećnik Općine Centar	član	edin.abdurahmanovic@centar.ba

GRUPA ZA ANALIZU UČEŠĆA ŽENA U SPORTU (VIII)				
1.	Varja Nikolić	Centar za zdravo starenje Općina Centar	predsjednik	varja@zdravostarenje.ba
2.	Arijana Jaha	Judo savez BiH	član	jaha.arijana@gmail.com
3.	Larisa Cerić	Judo	član	larisa.ceric@gmail.com
4.	Slavica Pecikoza	PR Nogometni / Fudbalski savez BiH	član	slavica.pecikoza@nsbih.ba
5.	Sonja Akšamija	Vijećnik Općine Centar	član	sonja.aksamija@centar.ba
6.	Nuko Grebović	Vijećnik Općine Centar	član	nuko.grebovic@centar.ba

GRUPA MEDIJI I SPORT (IX)				
1.	Safet Huremović	Uposlenik Općine Centar	predsjednik	safet.huremovic@centar.ba
2.	Haris Fazlagić	JU „Centar za sport i rekreaciju“	član	haris.fazlagic@yahoo.com
3.	Nihad Uk	Vijećnik Općine Centar	član	nihad.uk@centar.ba

GRUPA ZA SWOT ANALIZU STRATEŠKIH I PRIORITETNIH CILJEVA, TE AKCIONOG PLANA (X)				
1.	Almir Peštek	Ekonomski fakultet-Menadžer za strategiju	predsjednik	almir.pestek@efsa.unsa.ba
2.	Jasmina Fazlić	Zamjenica načelnika Općine Centar	član	jasmina.fazlic@centar.ba
3.	Predrag Slomović	Uposlenik Općine Centar	član	predrag.slomovic@centar.ba
4.	Merima Činjarević	Ekonomski fakultet	član	merima.cinjarevic@efsa.unsa.ba
5.	Bećir Sirovina	Savjetnik Općinskog načelnika	član	becir.sirovina@centar.ba
6.	Hamdija Hasanović	Komisija za kulturu i sport	član	hamdijah@gmail.com